

Makroekonomiczny wpływ **sektora farmaceutycznego** na polską gospodarkę



Autorzy:

Hubert Bukowski

Łukasz Kozłowski

Prof. Ewelina Nojszewska

Raport przygotowany na zlecenie
**Polskiego Związku Pracodawców
Przemysłu Farmaceutycznego**



**KRAJOWI
PRODUCENCI
LEKÓW**

Październik 2024

Streszczenie

Niniejsza publikacja jest aktualizacją raportu pt. *"Makroekonomiczny wpływ sektora farmaceutycznego na polską gospodarkę"* opracowanego w 2020 roku¹ wzbogaconą o nowe informacje m.in. na temat polskiego sektora farmaceutycznego na tle międzynarodowym oraz roli Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego w sektorze. Poniżej zaprezentowano główne wnioski opracowanej publikacji:

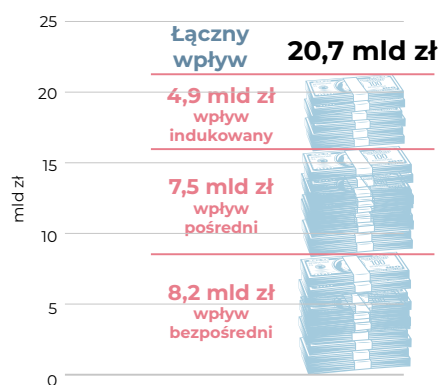
Wpływ sektora na gospodarkę

Sektor farmaceutyczny jest istotnym elementem gospodarki polskiej. Wiąże się to nie tylko z jego rolą w zapewnianiu odpowiedniego stanu zdrowia Polaków, co przekłada się na jakość życia i dobrobyt mieszkańców, czy też ograniczenie zależności lekowej kraju od rynków zagranicznych, uodparniając gospodarkę na szoki społeczno-gospodarcze. Sektor farmaceutyczny istotnie przyczynia się także do postępu technologicznego w polskiej gospodarce i wedle wielu wskaźników, m.in. proporcji podmiotów aktywnych innowacyjnie czy prowadzących prace nad innowacją, jest zaliczana do najbardziej innowacyjnych gałęzi polskiego przemysłu.

Znaczenie sektora farmaceutycznego dla gospodarki polskiej widoczne jest również poprzez niebagatelny popyt na czynniki produkcji – kapitał rzeczowy i ludzki, które branża wykorzystuje oraz konsekwencje dla finansów publicznych, którą ta działalność powoduje.

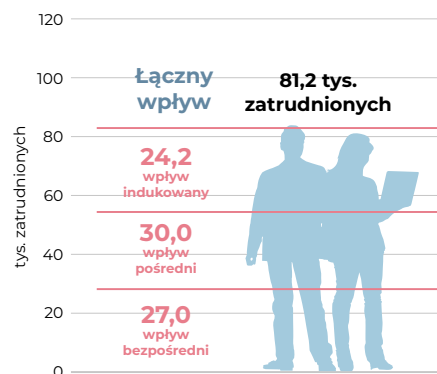
Sektor stale poprawia bilans handlu zagranicznego (wielkość jego deficytu handlowego w relacji do wartości importu produktów farmaceutycznych w 2022 r. wyniósł 45,5% wobec 91,1%, w 2003 r.). Jednak w sytuacji teoretycznego całkowitego odwrócenia tego trendu i zastąpienia produkcji krajowej importem okazuje się, że gospodarka polska znacząco obniżyłaby swoją wielkość, zatrudnienie oraz wpływy z podatków i składek.

Sektor farmaceutyczny ma znaczący udział w produkcji w Polsce. Dotyczy to zarówno oddziaływania bezpośredniego ale również pośredniego i indukowanego. W 2022 r. łączny wpływ wyniósł ponad 20,7 mld zł, co przekłada się na 0,67% PKB kraju.

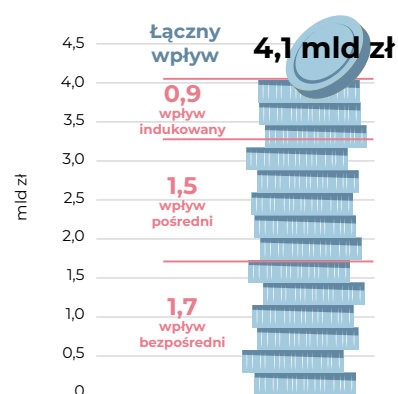


¹ Przybylinski M., Swieczewska I., Trebska J., Gorzałczyński A., (2020): *Makroekonomiczny wpływ sektora farmaceutycznego na polską gospodarkę*. Raport przygotowany na zlecenie Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego.

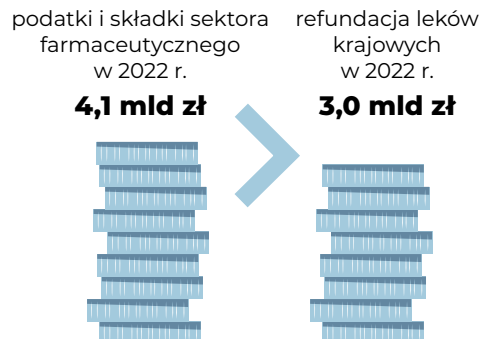
Łączny wpływ sektora farmaceutycznego na zatrudnienie w polskiej gospodarce w 2022 r. wyniósł 81,2 tysiąca etatów i stanowiło ok. 0,47% łącznego zatrudnienia w polskiej gospodarce.



Łączne wpływy do sektora publicznego w postaci podatków i składek zostały oszacowane na 2022 r. na 4,1 mld zł.



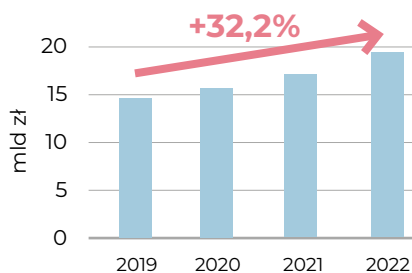
Jest to kwota wyższa od środków wydawanych przez płatnika publicznego na refundację leków produkowanych w kraju. Oznacza to, że wpłaty sektora z produkcji krajowej, łącznie z wpływami w rezultacie efektów pośredniego i indukowanego wystarczają na pokrycie refundacji leków krajowych.



Charakterystyka sektora

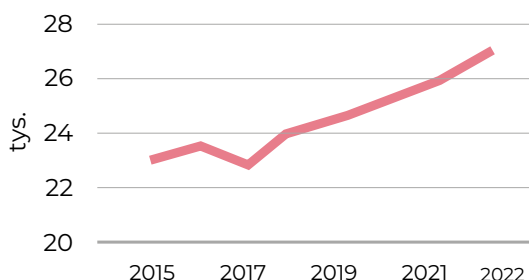
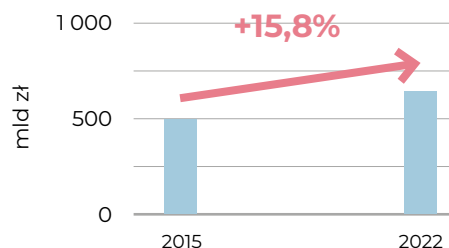
Sektor farmaceutyczny w Polsce stanowi relatywnie niewielką, choć wysoce produktywną część gospodarki. Odpowiada on za jedynie 1,1% zatrudnienia ogółem w polskim przetwórstwie, choć w przeliczeniu na jedną pracującą osobę w 2022 r. wytwarzał ponad 300 tys. zł wartości dodanej brutto, co stanowiło aż 145% przeciętnej wartości tego wskaźnika dla przetwórstwa przemysłowego.





W 2022 r. produkcja globalna sektora wyniosła 19,5 mld zł. Od 2019 r. wzrosła o 32,2%, zaś w kolejnych latach trend ten był prawdopodobnie kontynuowany. W 2023 r. wzrost produkcji sprzedanej polskiego przemysłu farmaceutycznego wyniósł 16,0%.

W latach 2015-2022 liczba przedsiębiorstw tworzących przemysł farmaceutyczny zwiększyła się o 15,8%, z 488 do 565 podmiotów. Najwięcej podmiotów jest zarejestrowanych w woj. mazowieckim. Duże znaczenie odgrywają jednak również woj. małopolskie, śląskie, dolnośląskie i łódzkie.



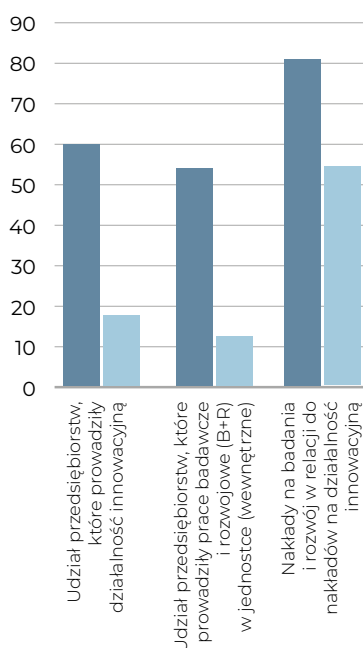
Przeciętne zatrudnienie w sektorze farmaceutycznym w 2021 r. osiągnęło 27 tysięcy osób i było najwyższe w analizowanym okresie lat 2015-2022.

W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze farmaceutycznym odpowiadało 146% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w przetwórstwie przemysłowym. Wyższy poziom średniej płacy odnotowano zaledwie w dwóch działach gospodarki.

Wynagrodzenie w sektorze

o 46% wyższe

od przeciętnego w przemyśle

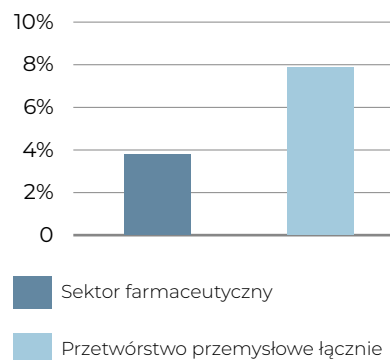


Sektor farmaceutyczny pod wieloma względami jest najbardziej innowacyjną branżą polskiej gospodarki.

Świadczy o tym chociażby udział przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie i innowacyjnych, tj. wprowadzających innowacje produktowe lub w procesach biznesowych. W latach 2020-2022 wyniósł on odpowiednio 72,2% oraz 64,7% i był najwyższy spośród wszystkich działów gospodarki. Udział przedsiębiorstw sektora, które ukończyły prace nad innowacją, realizowały prace nad innowacją, prowadziły prace badawczo-rozwojowe wewnętrznie lub zlecały je innym podmiotom również był najwyższy spośród wszystkich branż.

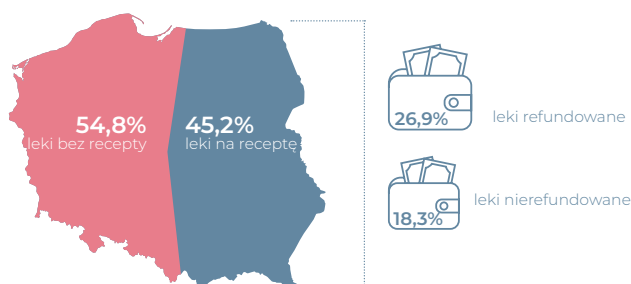
■ Sektor farmaceutyczny ■ Przetwórstwo przemysłowe łącznie

Mimo tak wysokiego zaangażowania sektora farmaceutycznego w innowacje, należy zwrócić uwagę na drugą stronę medalu tego typu działalności w branży. Wdrożenie innowacji na rynek jest stosunkowo trudne, o czym świadczy relacja przychodów ze sprzedaży nowych lub ulepszonych wyrobów do sprzedaży łącznej. W 2022 r. wyniosła ona 3,8% i była niższa od analogicznego wskaźnika dla przetwórstwa przemysłowego, gdzie wyniosła 7,8%.

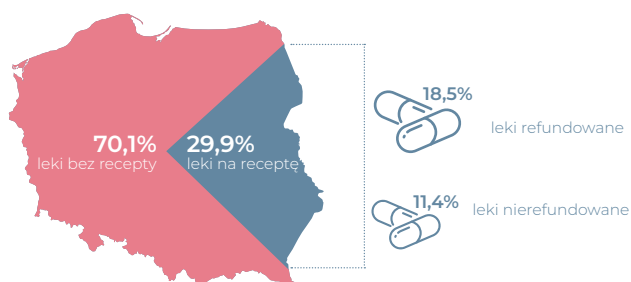


Struktura sektora

Polski rynek farmaceutyczny charakteryzuje się stosunkowo **wysoką proporcją leków bez recepty w wartości sprzedaży** farmaceutyków łącznie. Według danych OECD wynosi ona aż 54,8%.

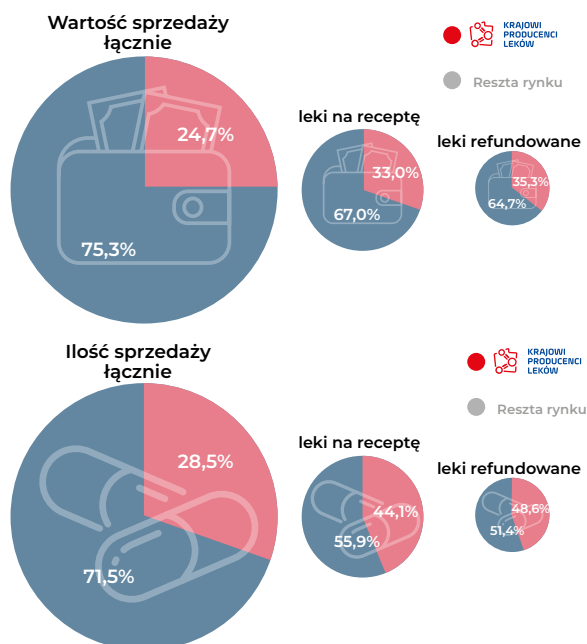


Według podejścia wolumenowego **leki bez recepty stanowiły jeszcze większą proporcję rynku polskiego**, tj. aż 70,1%.



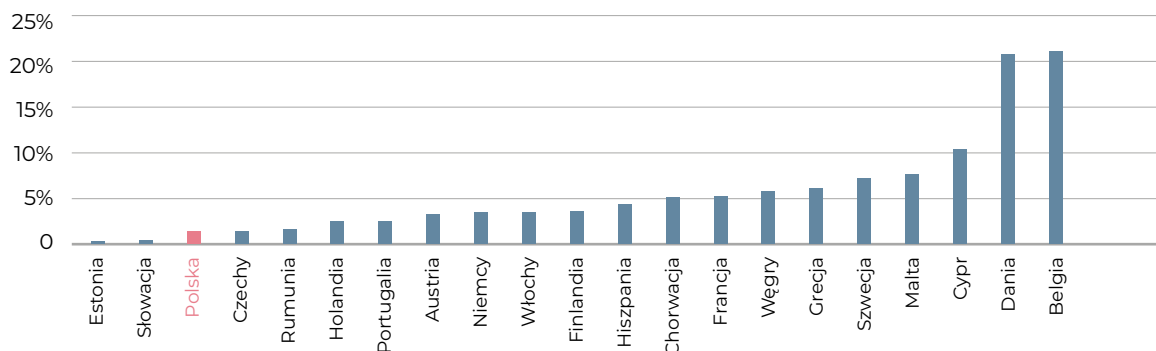
Ważną kwestią, która charakteryzuje polski rynek farmaceutyczny jest **wysoki udział leków generycznych i biopodobnych**. Udział tego typu leków według wartości sprzedaży w 2021 r. wyniósł 55,8%, ilościowo oszacowany zaś został na 74,2%.

W przypadku leków refundowanych udział firm zrzeszonych w PZPPF w wartości refundacji wyniósł 35,3%, a praktycznie co drugi sprzedawany w Polsce lek refundowany był produkowany przez przedsiębiorstwa zrzeszone w Polskim Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego. Oznacza to krajowe firmy zrzeszone w PZPPF dostarczyły połowę zrefundowanych leków, na które NFZ wydał tylko 1/3 swojego budżetu refundacyjnego



Porównanie międzynarodowe

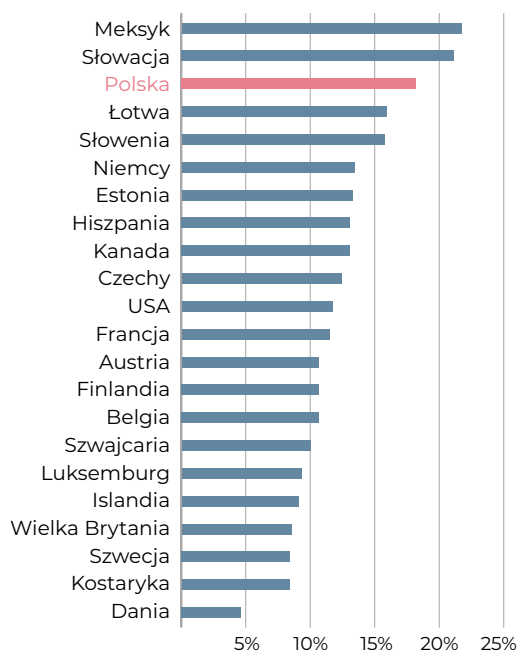
Sektor farmaceutyczny w Polsce tworzy 1,5% wartości dodanej w przetwórstwie, co klasyfikuje Polskę w gronie krajów, gdzie rola tej branży jest stosunkowo mała. Na tle Europy wydaje się, że istnieje znaczący potencjał rozwoju sektora farmaceutycznego w Polsce.



Miarą, która pozytywnie wyróżnia polski przemysł farmaceutyczny na tle większości Unii Europejskiej jest natomiast udział wartości dodanej w wartości produkcji sprzedanej, sięgający w 2021 r. poziomu 47,7%.

Polski sektor farmaceutyczny jest w relatywnie mniejszym stopniu zdominowany przez większe przedsiębiorstwa, w porównaniu z pozostałymi państwami Unii Europejskiej.

W puli krajów OECD raportujących dane o wydatkach na leki na 2021 r. w % PKB Polska znajdowała się w środku stawki, z wydatkami na poziomie 1,2 % PKB (uwzględniając wydatki publiczne i prywatne). **Udział wydatków na leki w łącznych wydatkach na zdrowie jest jednym z najwyższych w krajach OECD i w 2021 r. wyniósł 18,1%.** Dodatkowo wydatki na leki bez recepty są najwyższe spośród wszystkich analizowanych krajów i wynoszą aż 9,9% wydatków na zdrowie.



Udział leków bez recepty w sprzedaży rynkowej w 2021 r. w wartościach pieniężnych wyniósł 54,8%, co plasowało Polskę na drugim miejscu wśród krajów OECD raportujących tego typu dane.

W 2021 r. **udział leków generycznych w sprzedaży w 2021 r. był najwyższy spośród wszystkich krajów europejskich.**

Handel międzynarodowy

Polska jest silnie zależna od importu wyrobów farmaceutycznych dla zaspokojenia popytu na krajowym rynku. Jedną **na przestrzeni ostatnich dwóch dekad nastąpił dynamiczny rozwój eksportu produktów farmaceutycznych z Polski**. O ile w 2003 r. wielkość deficytu handlowego w obrocie produktami przemysłu farmaceutycznego w relacji do wartości ich importu wynosiła aż 91,1%, do 2022 r. ta relacja zmalała znacząco do 45,5%.



Niemcy są najważniejszym partnerem handlowym Polski w obszarze obrotu produktami przemysłu farmaceutycznego, zarówno jako dostawca importowanych towarów, jak również jako odbiorca produktów sprzedawanych na eksport.

Eksport polskich produktów farmaceutycznych charakteryzuje się względnie wysokim poziomem dywersyfikacji pod względem braku dominacji eksportu do pojedynczych krajów, choć ujęciu regionów geograficznych zdecydowanie dominuje Europa.



Spis treści

Streszczenie	2
1. Charakterystyka sektora farmaceutycznego w Polsce	9
1.1. Wielkość sektora	9
1.2. Liczba podmiotów	12
1.3. Zatrudnienie i płace	14
1.4. Innowacyjność	15
2. Struktura sektora farmaceutycznego	19
2.1. Udział w rynku firm zrzeszonych w PZPPF	20
3. Porównanie międzynarodowe	23
4. Handel międzynarodowy wyrobami farmaceutycznymi	29
5. Wpływ sektora farmaceutycznego na gospodarkę	33
5.1. Wpływy sektora farmaceutycznego na PKB	34
5.2. Wpływy sektora farmaceutycznego na zatrudnienie	35
5.3. Wpływy sektora farmaceutycznego na finanse publiczne	36
Załącznik – metodologia i źródła danych analizy wpływu sektora farmaceutycznego na gospodarkę polską	38

1 Charakterystyka sektora farmaceutycznego w Polsce

Sektor farmaceutyczny, to jeden z kluczowych elementów systemu ochrony zdrowia w Polsce i na świecie. Produkty sektora, jakimi są przede wszystkim leki, poprawiają stan zdrowia społeczeństwa, wpływają na komfort pacjentów, przekształcają dotychczas nieuleczalne choroby w przewlekłe lub leczą je całkowicie, a przede wszystkim ratują ludzkie życie. To najbardziej widoczny efekt działalności sektora farmaceutycznego. W jego cieniu zwykle pozostaje wpływ na gospodarkę. Właśnie tym tematem zajmuje się niniejszy raport.

Jak wykazały poprzednie raporty na temat makroekonomicznego wpływu sektora farmaceutycznego w Polsce, znaczenie tej branży w minionych latach było znaczące². Poniżej przeanalizowano aktualny efekt działalności farmaceutycznej w Polsce, jej charakterystykę i znaczenie na tle gospodarki kraju.

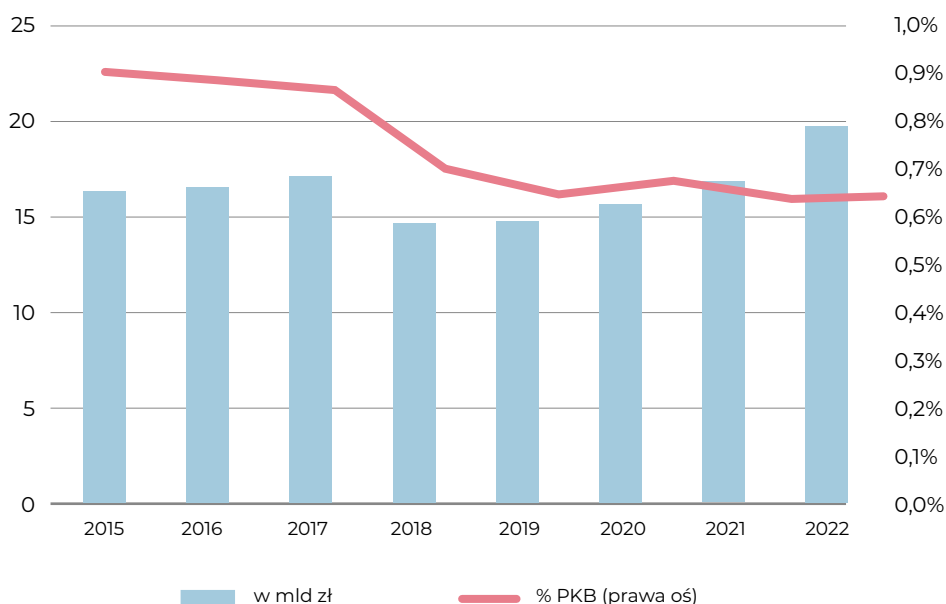
1.1. Wielkość sektora

W celu oszacowania wielkości sektora farmaceutycznego skorzystano po pierwsze z produkcji globalnej sektora zdefiniowanego jako dział 21 Polskiej Klasyfikacji Działalności³, tj. produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego **w 2022 r. produkcja globalna sektora wyniosła 19,5 mld zł.**

² DELab UW, PZPPF (2015): Makroekonomiczne aspekty znaczenia sektora farmaceutycznego dla polskiej gospodarki. Raport przygotowany na zlecenie Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego. Przybylinski M., Swieczewska I., Trebska J., Gorzałczynski A., (2020): Makroekonomiczny wpływ sektora farmaceutycznego na polską gospodarkę. Raport przygotowany na zlecenie Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego.

³ Polska Klasyfikacja Działalności (PKD 2007) wykorzystywana przez Główny Urząd Statystyczny jest zgodna z europejską klasyfikacją NACE Rev. 2 wykorzystywaną przez Eurostat.

Ryc. 1. Produkcja globalna sektora farmaceutycznego w mld zł i w % PKB.



Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Roczniki Statystyczne Przemysłu (2016-2023).

W analizowanym okresie 2015-2022 widoczny był stały wzrost produkcji w wartościach bieżących z wyjątkiem 2018 r. Znaczący wpływ na spadek produkcji w tym roku miało obniżenie wartości eksportu sektora farmaceutycznego prawie o połowę⁴, tj. o ponad 3 mld zł. Dodatkowo przyczyniły się do tego braki substancji czynnych na rynkach międzynarodowych oraz rekordowa liczba wstrzymań i wycofań produktów leczniczych przez Główny Inspektorat Farmaceutyczny⁵.

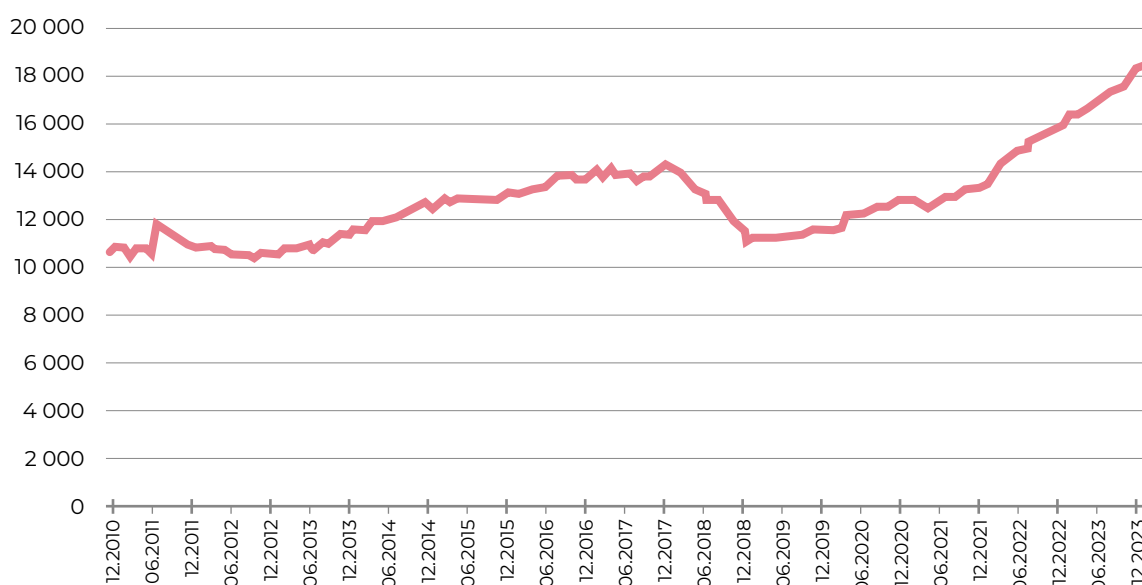
Mimo pojedynczego roku, w którym miał miejsce spadek produkcji spowodowany czynnikami regulacyjnymi lub szokami podażowymi, w badanym okresie następował stały wzrost wartości produkcji sektora. W odniesieniu do PKB wielkość sektora należy ocenić jako względnie stałą. Produkcja po roku 2017 mieściła się w przedziale 0,64-0,69% PKB.

⁴ Wynikał on z dążeń regulatora do ograniczenia procedury sprzedaży stosunkowo tanich leków z polskiego rynku za granicę. Przykładowo, w wykazie produktów leczniczych, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych zagrożonych brakiem dostępności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 15 stycznia 2019 r., opublikowanym przez Ministerstwo Zdrowia, znajdowało się 338 pozycji z zakazem wywozu. Podczas gdy w wykazie opublikowanym 12 września 2018 r. było 266 pozycji, w wykazie z 13 września 2017 r. 197 pozycji, zaś w wykazie z 15 września 2016 r. jedynie 178 pozycji.

⁵ Patrz m.in. Młynarek M. (2019): *Zjawiska patologiczne na rynku farmaceutycznym*. Instytut Wymiaru Spawiedliwości. *Obraz i wyzwania rynku farmaceutycznego w obliczu 2020 roku* (<https://4value.com.pl/rynek-farmaceutyczny-2020/>).

Oszacowanie wielkości sektora na podstawie danych o produkcji globalnej dotyczy aktualnie roku 2022. Dostępne są natomiast informacje praktycznie dla bieżącego okresu, które są w pewnym stopniu porównywalne z produkcją globalną i mogą świadczyć o kształtowaniu się znaczenia sektora także w 2023 r. Są to dane o wartości produkcji sprzedanej. Polski przemysł farmaceutyczny wygenerował w 2023 r. wartość produkcji sprzedanej o wartości 18,2 mld zł, w porównaniu do 15,7 mld zł w 2022 r. Od 2010 r. produkcja sprzedana zwiększyła się w tym okresie nominalnie aż o 72%. **W 2023 r. można zaobserwować dynamiczny wzrost produkcji sprzedanej polskiego przemysłu farmaceutycznego, który wyniósł 16,0% r/r w cenach bieżących.** Zapewne przełoży się to na wzrost statystyk na temat produkcji globalnej sektora za 2023 r.

Ryc. 2. Wartość produkcji sprzedanej w cenach bieżących (suma 12 mies., mln zł).

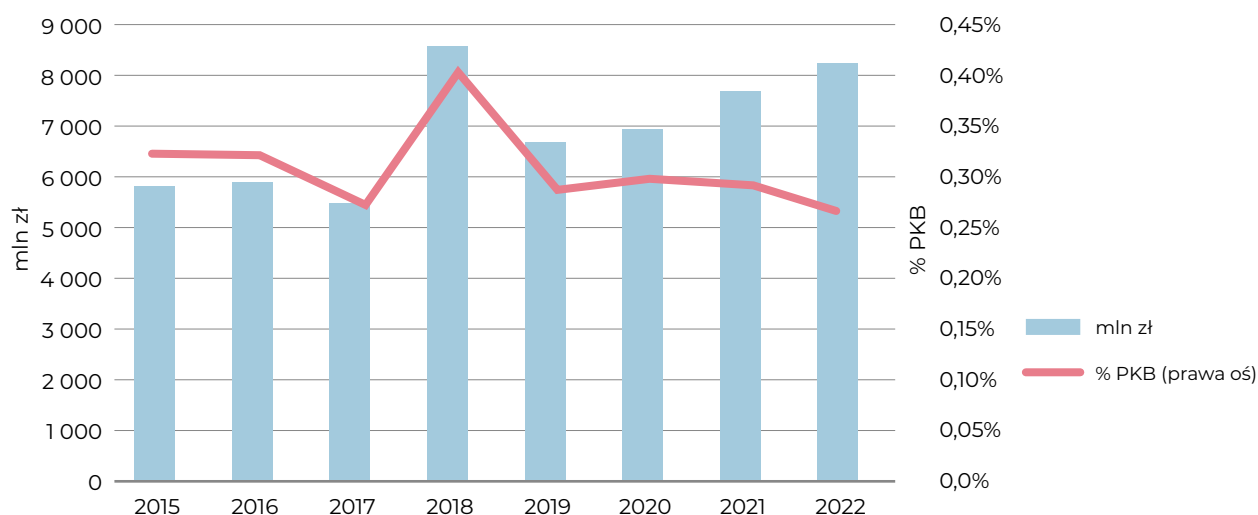


Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Przedsiębiorstwa przemysłowe – dane miesięczne.

Analizując wielkość sektora nie wypada wspomnieć o jego wkładzie do produktu krajowego brutto (PKB) w postaci wartości dodanej. Statystyka ta wskazuje, że **bezpośredni wkład sektora farmaceutycznego do gospodarki polskiej w latach 2019-2022 wyniósł ok. 0,3%**⁶. Ostatni rozdział niniejszego raportu zawiera oszacowania na temat pełnego, a nie tylko bezpośredniego wpływu sektora na gospodarkę.

⁶ Między statystykami produkcji globalnej i wartości dodanej następuje pewne opóźnienie, które skutkowało szczytem wartości dodanej w 2018 r. a nie 2017 r.

Ryc. 3. Wartość dodana brutto sektora farmaceutycznego w cenach bieżących w mln zł i w % PKB.

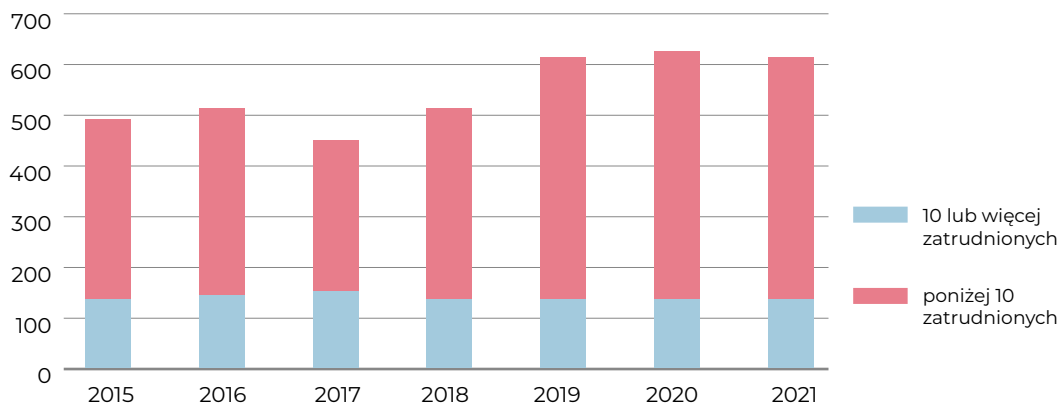


Źródło: Roczniki Statystyczne Przemysłu, GUS.

1.2. Liczba podmiotów

Polski sektor farmaceutyczny odznacza się wysokim dynamizmem, czego świadectwem jest istotny wzrost liczby przedsiębiorstw funkcjonujących w tym obszarze na przestrzeni ostatnich lat.. Według GUS, **w latach 2015-2022 liczba przedsiębiorstw tworzących przemysł farmaceutyczny zwiększyła się o 15,8%, z 488 do 565 podmiotów**. Należy zauważyć, że fluktuacje liczby podmiotów przed tym okresem pochodziły jedynie z wahań liczby przedsiębiorstw o zatrudnieniu poniżej 10 osób. Liczba podmiotów większych doświadczyła niewielkiego spadku w całym okresie analizy, który jednak nie miał znaczącego przełożenia na wahania ogólnej liczby przedsiębiorstw.

Ryc. 4. Liczba podmiotów w sektorze farmaceutycznym w Polsce.

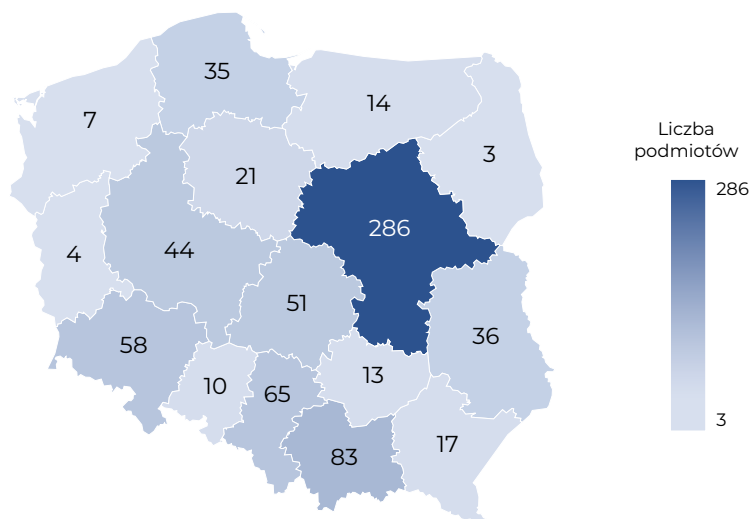


Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Roczniki Statystyczne Przemysłu.

Warto przyrzeć się również danym z Banku Danych Lokalnych GUS, który prezentuje nieco inne podejście metodologiczne, nieporównywalne z danymi zawartymi w Rocznikach Statystycznych Przemysłu. Dane z tego źródła są jednak zdecydowanie bardziej szczegółowe, m.in. dzięki nim możliwa jest analiza geograficzna działalności przedsiębiorstw farmaceutycznych w Polsce.

Działalność farmaceutyczna jest stosunkowo silnie skoncentrowana geograficznie. Najwięcej podmiotów jest zarejestrowanych w woj. mazowieckim. Duże znaczenie odgrywają jednak również woj. małopolskie, śląskie, dolnośląskie i łódzkie, gdzie liczba zarejestrowanych firm przekracza 50. Do obszarów stosunkowo wysokiej aktywności branży można również zaliczyć woj. wielkopolskie, lubelskie i pomorskie – w każdym z nich działa przynajmniej 35 podmiotów z sektora. Najmniej firm reprezentujących przemysł farmaceutyczny funkcjonuje natomiast w woj. podlaskim, lubuskim i zachodniopomorskim.

Ryc. 5. Liczba podmiotów sektora farmaceutycznego według województw w 2022 r.

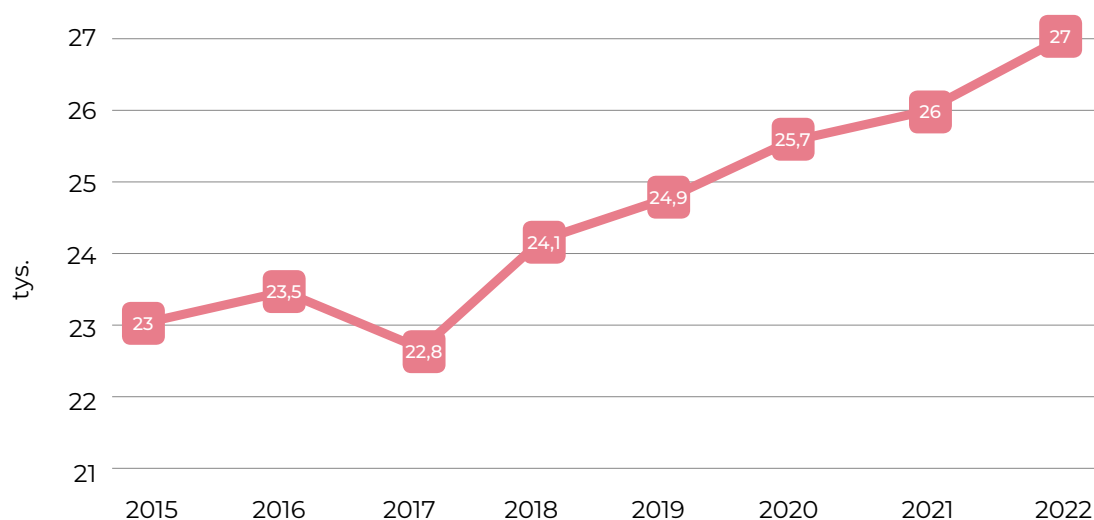


Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

1.3. Zatrudnienie i płace

Przeciętne zatrudnienie w sektorze farmaceutycznym w 2022 r. osiągnęło 27 tysięcy osób i było najwyższe w analizowanym okresie lat 2015-2022. W całym okresie wzrosło ono o 17,4%. Jak zauważono w poprzednim podrozdziale zdecydowana większość podmiotów sektora farmaceutycznego stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (78,1%). Mimo tak dużej liczby podmiotów mikro, wysoka ogólna liczba zatrudnionych oznacza to, że jedynie mała część osób zatrudnionych w sektorze są pracownikami tej kategorii firm. Potwierdzają to dane Głównego Urzędu Statystycznego z kwartalnej informacji o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON – IV kw. 2023 r. Wskazują one, że **firmy duże tworzą 74,0% miejsc pracy w całym sektorze.** Znaczna część aktywności ekonomicznej w polskim przemyśle farmaceutycznym koncentruje się zatem w większych podmiotach, dysponujących odpowiednim zapleczem kapitałowym i technologicznym.

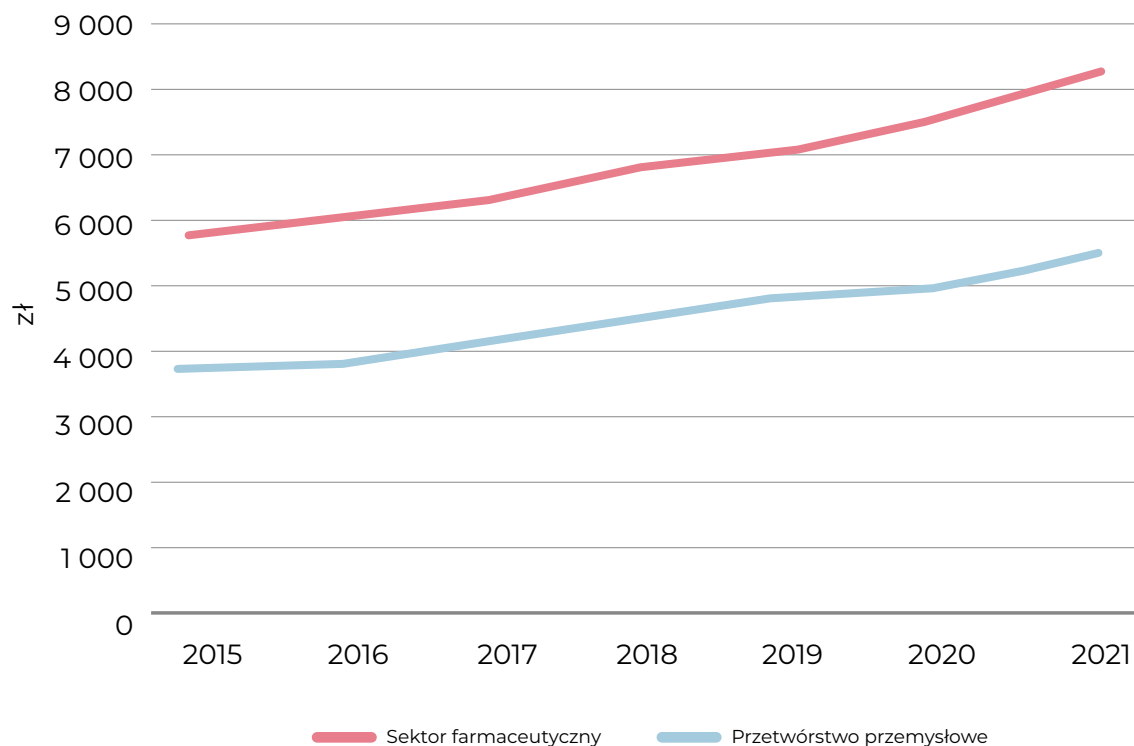
Ryc. 6. Zatrudnienie w sektorze farmaceutycznym.



Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Roczniki Statystyczne Przemysłu.

Sektor farmaceutyczny jest w czołówce działów polskiego przemysłu pod względem poziomu płac. Według danych GUS, **w 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tym dziale wynosiło 8,8 tys. zł brutto, co odpowiadało 146% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w przetwórstwie przemysłowym.** Wyższy poziom średniej płacy odnotowano zaledwie w dwóch działach.

Ryc. 7. Przeciętne wynagrodzenie w sektorze farmaceutycznym i w sektorze przetwórstwa przemysłowego ogółem.

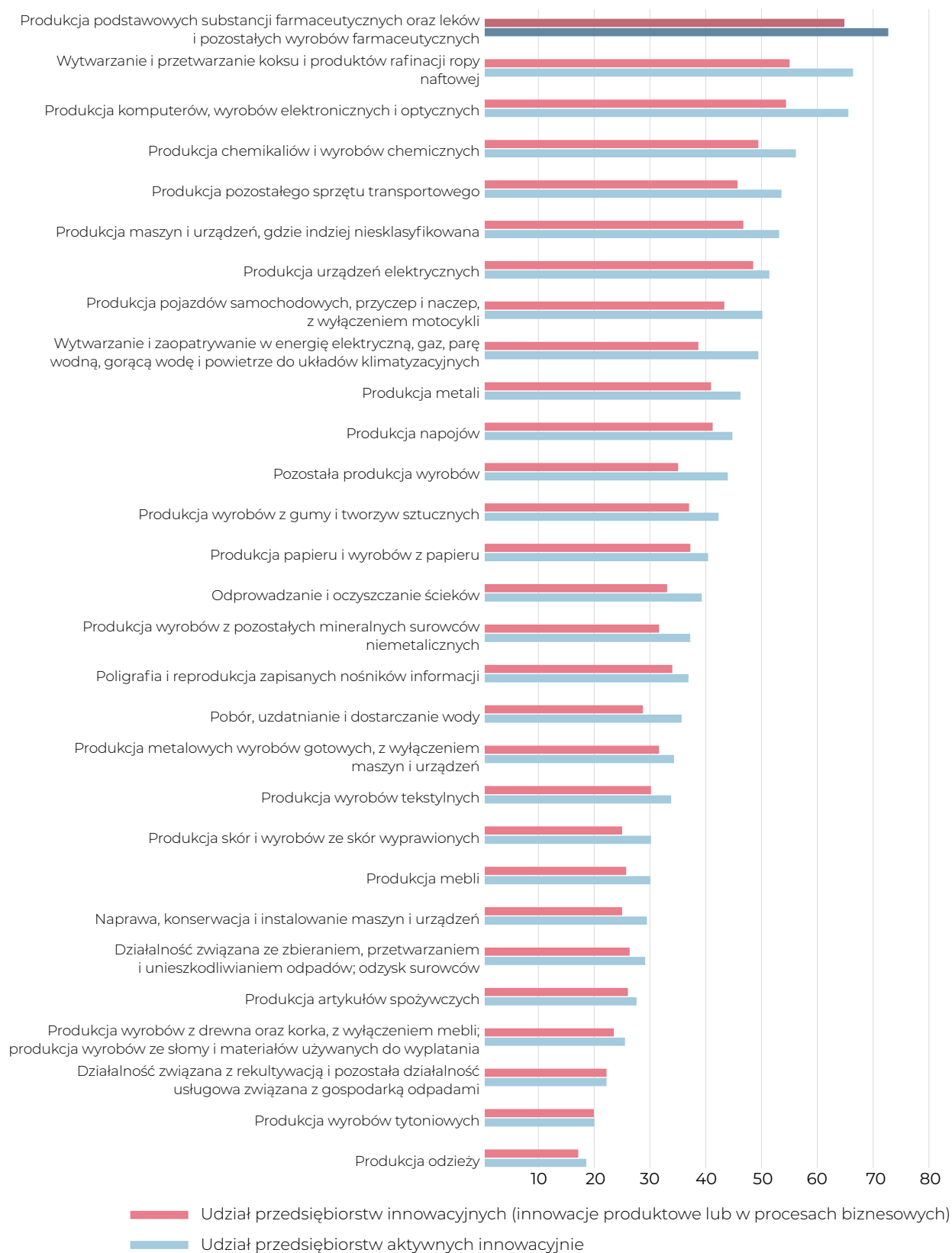


Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Roczniki Statystyczne Przemysłu.

1.4. Innowacyjność

Sektor farmaceutyczny pod wieloma względami jest najbardziej innowacyjną branżą polskiej gospodarki. Świadczy o tym chociażby udział przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie i innowacyjnych tj. wprowadzających innowacje produktowe lub w procesach biznesowych. W latach 2020-2022 wyniósł on odpowiednio 72,2% oraz 64,7% i był najwyższy spośród wszystkich działów PKD. Analogiczne wskaźniki dla całego przetwórstwa przemysłowego wynosiły zaś ok. 1/3.

Ryc. 8. Udział przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie i innowacyjnych w latach 2020-2022.



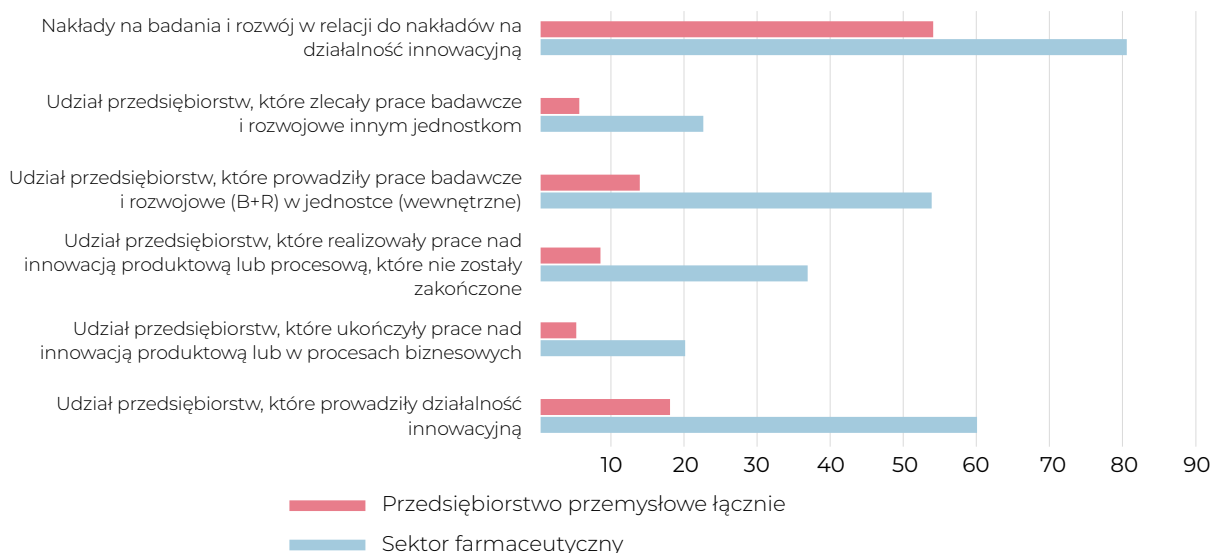
Źródło: Główny Urząd Statystyczny (2023): Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2020-2022.

O innowacyjności sektora farmaceutycznego świadczą również inne wskaźniki, pod względem których zajmuje on pierwsze miejsce spośród wszystkich branż gospodarki. **Udział przedsiębiorstw sektora, które ukończyły prace nad innowacją i realizowały prace nad innowacją również był najwyższy spośród wszystkich branż. Wynosił on odpowiednio 20,3% oraz 36,8% w porównaniu do 4,7% i 8,8% dla przetwórstwa przemysłowego ogółem.** Były więc nieporównywalnie wyższe.

Również udział przedsiębiorstw, które prowadziły prace badawczo-rozwojowe wewnętrznie lub zlecały je innym podmiotom był najwyższy spośród działów PKD i wielokrotnie wyższy niż analogiczne wskaźniki dla przetwórstwa przemysłowego łącznie. Wyniosły one odpowiednio 55,6% i 23,3%, zaś 14,5% i 6,2% w całym przemyśle.

Nakłady na badania i rozwój w stosunku do nakładów na działalność innowacyjną były nieco wyższe jedynie w dziale pozostała produkcja wyrobów. Sektor farmaceutyczny wykazuje się relacją tych nakładów w wysokości 80,8%, a więc radykalnie wyższą niż dla przemysłu łącznie, gdzie wynosi on 54,2%.

Ryc. 9. Porównanie podstawowych wskaźników dotyczących innowacyjności dla sektora farmaceutycznego i przetwórstwa przemysłowego ogółem.

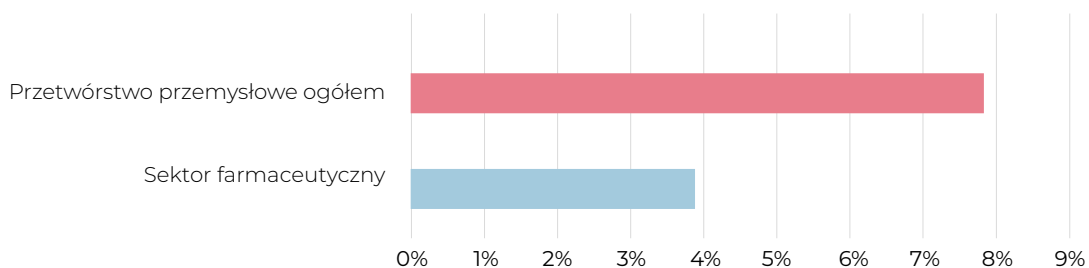


Źródło: Główny Urząd Statystyczny (2023): Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2020-2022.

Mimo tak wysokiego zaangażowania sektora farmaceutycznego w innowacje należy zwrócić uwagę na drugą stronę medalu tego typu działalności w tej branży. Wdrożenie innowacji na rynek jest stosunkowo trudne o czym świadczy relacja przychodów ze sprzedaży nowych lub ulepszonych wyrobów do sprzedaży łącznej. W 2022 r. wyniosła ona 3,8% i była niższa od analogicznego wskaźnika dla przetwórstwa przemysłowego, gdzie wyniosła 7,8%. Jest to potwierdzeniem faktu, że wprowadzanie innowacji farmaceu-

tycznych na rynek wiąże się z wielkim wysiłkiem finansowym i organizacyjnym wymagającym stosunkowo długiego czasu.

Ryc. 10. Przychody ze sprzedaży nowych lub ulepszonych wyrobów uzyskanych w 2022 r. w stosunku do sprzedaży ogółem w proc.

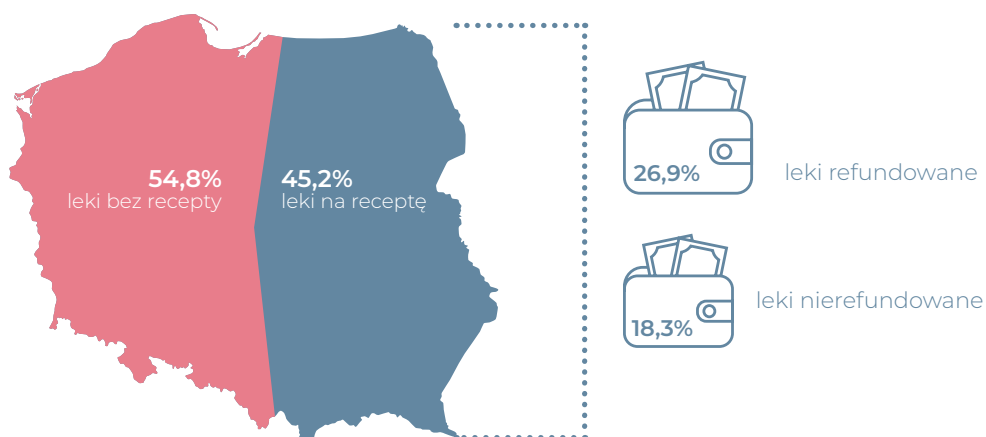


Źródło: Główny Urząd Statystyczny (2023): Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2020-2022.

2 Struktura sektora farmaceutycznego

Polski rynek farmaceutyczny charakteryzuje się wysokim udziałem leków bez recepty w wartości sprzedaży farmaceutyków łącznie. Według danych OECD wynosi ona aż 54,8%. Dane międzynarodowe sugerują, że jedynie w jednym kraju OECD ta proporcja jest wyższa. Wśród leków na receptę dominują leki refundowane, które stanowią ponad 1/4 rynku.

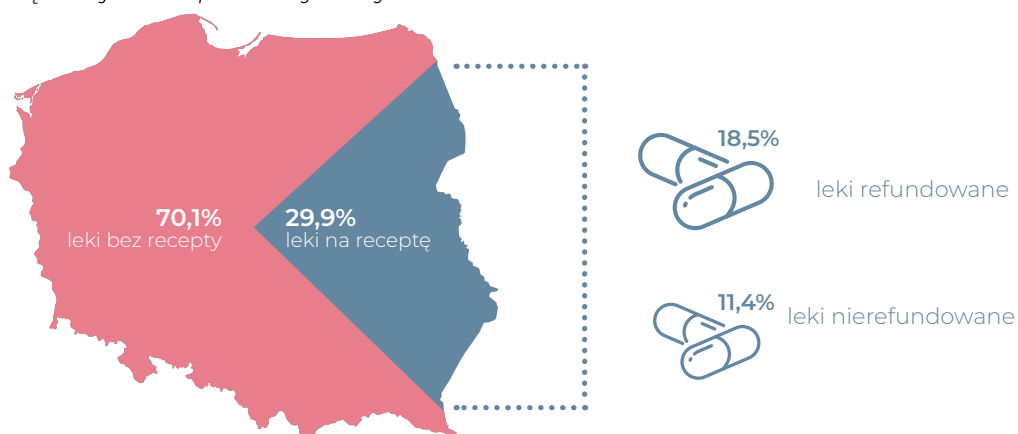
Ryc. 11. Struktura sprzedaży polskiego rynku farmaceutycznego w wartościach pieniężnych w 2021 r. w relacji do łącznej wartości sprzedaży na rynku



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OECD i informacji PZPPF.

Według podejścia wolumenowego leki bez recepty stanowiły jeszcze większą część rynku polskiego, tj. aż 70,1%. Natomiast ilość leków refundowanych nie przekraczała 1/5 całego rynku.

Ryc. 12. Struktura sprzedaży polskiego rynku farmaceutycznego wg ilości sprzedaży w 2021 r. w relacji do łącznej ilości sprzedaży na rynku

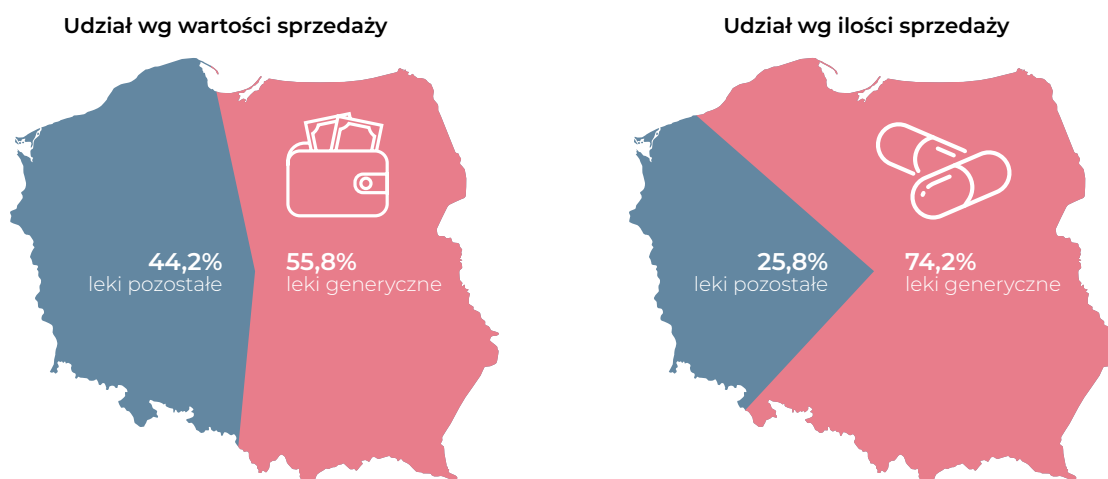


Źródło: dane PZPPF.

Ważną kwestią, która charakteryzuje polski rynek farmaceutyczny jest wysoki udział leków generycznych i biopodobnych. W 2021 r. wyniósł on ok. 55,8% łącznej wartości sprzedaży. Jest to najwyższa proporcja spośród krajów europejskich⁷. Wykorzystując przeciętną proporcję wartości i wielkości rynku generyków w krajach OECD publikujących takie dane⁸ udział leków generycznych według ilości sprzedaży oszacowany został na 74,2%⁹.

Ryc. 13. Udział leków generycznych w rynku polskim w 2021 r. wg wartości pieniężnej.

Ryc. 14. Udział leków generycznych w rynku polskim w 2021 r. wg ilości sprzedaży.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie EFPIA (2023): *The Pharmaceutical Industry in Figures* oraz danych OECD.

2.1. Udział w rynku firm zrzeszonych w PZPPF

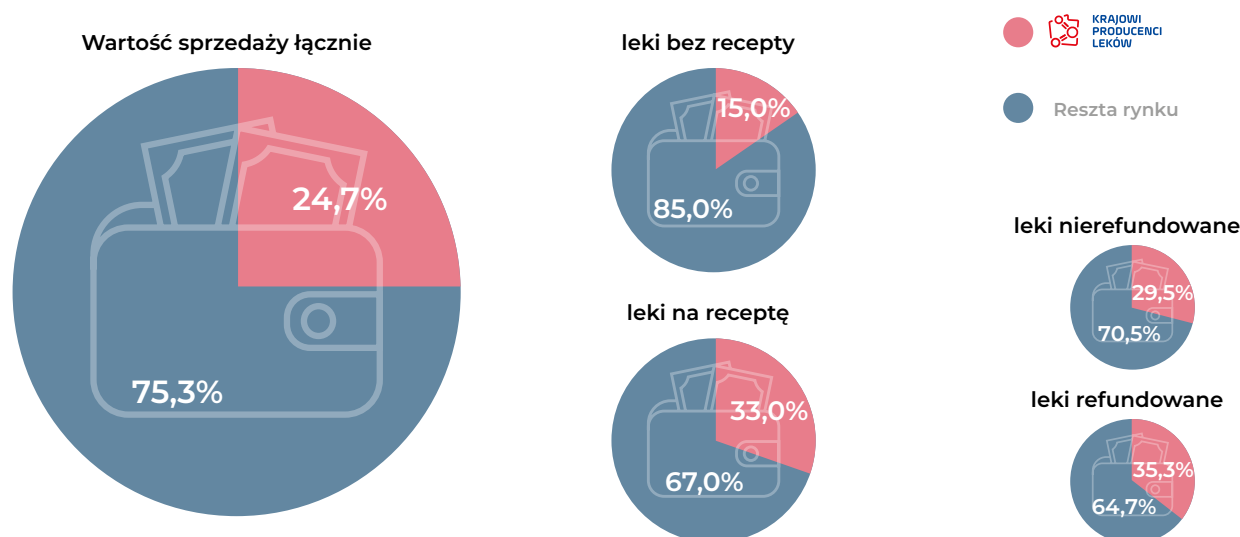
Polski Związek Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego jest organizacją zrzeszającą krajowych producentów leków. Mają oni niebagatelną rolę w tworzeniu polskiego rynku farmaceutycznego. **Prawie 1/4 wartości sprzedaży w Polsce w 2021 r. dotyczyła produktów firm zrzeszonych w PZPPF. W przypadku leków na receptę ta proporcja była jeszcze wyższa i wynosiła 33,0%.** W tej kategorii farmaceutyków udział krajowych producentów leków w wyższym stopniu dotyczył leków refundowanych i wynosił 35,3% wartości rynku leków refundowanych.

⁷ Patrz rozdział porównanie międzynarodowe.

⁸ Udział generyków w rynku farmaceutycznym według ujęcia wartościowego i ilościowego raportowany jest jedynie dla 12 krajów OECD.

⁹ Oszacowanie to mimo obciążenia dużą niepewnością jest zbliżone do innych publicznie dostępnych danych na minione lata, np. 77,7% w 2017 r. wg danych cytowanych w Pharmaceutical Executive (2018): Country Report: Poland. (<https://www.pharmexec.com/view/country-report-poland-1>).

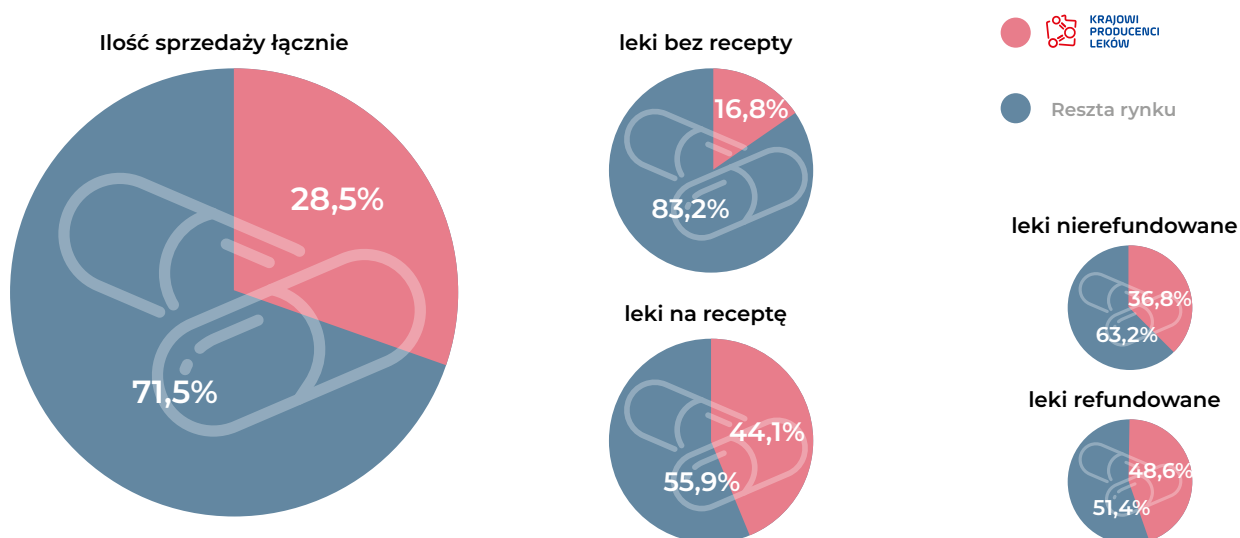
Ryc. 15. Udział firm zrzeszonych w Polskim Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego w poszczególnych segmentach rynku farmaceutycznego w Polsce w 2021 r. według wartości sprzedaży.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZPPF.

Według podejścia opartego o ilość sprzedanych produktów znaczenie członków Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego na polskim rynku jest jeszcze większe. Ich **udział w wolumenie sprzedaży wyniósł w 2021 r. aż 28,5%, przy czym odpowiadały za to przede wszystkim leki na receptę. W tym segmencie członkowie PZPPF odpowiadali za 44,1% rynku. Dodatkowo warto zaznaczyć, że praktycznie co drugi sprzedawany w Polsce lek refundowany był produkowany przez przedsiębiorstwa zrzeszone w Polskim Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego.**

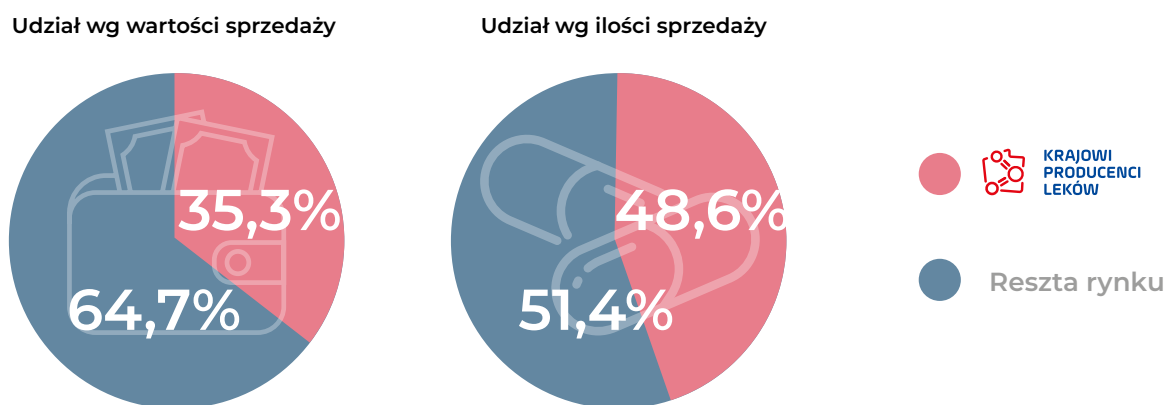
Ryc. 16. Udział firm zrzeszonych w Polskim Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego w poszczególnych segmentach rynku farmaceutycznego w Polsce w 2021 r. według ilości sprzedaży.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZPPF.

W przypadku leków refundowanych udział firm zrzeszonych w PZPPF w wartości refundacji wyniósł 35,3%, a praktycznie co drugi sprzedawany w Polsce lek refundowany był produkowany przez przedsiębiorstwa zrzeszone w Polskim Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego. Oznacza to krajowi producenci leków dostarczyli prawie połowę zrefundowanych leków, na które płatnik publiczny wydał tylko ok. 1/3 swojego budżetu refundacyjnego.

Ryc. 17. Udział firm zrzeszonych w Polskim Związku Pracodawców przemysłu Farmaceutycznego w rynku leków refundowanych w 2021 r. wg wartości i ilości sprzedaży.



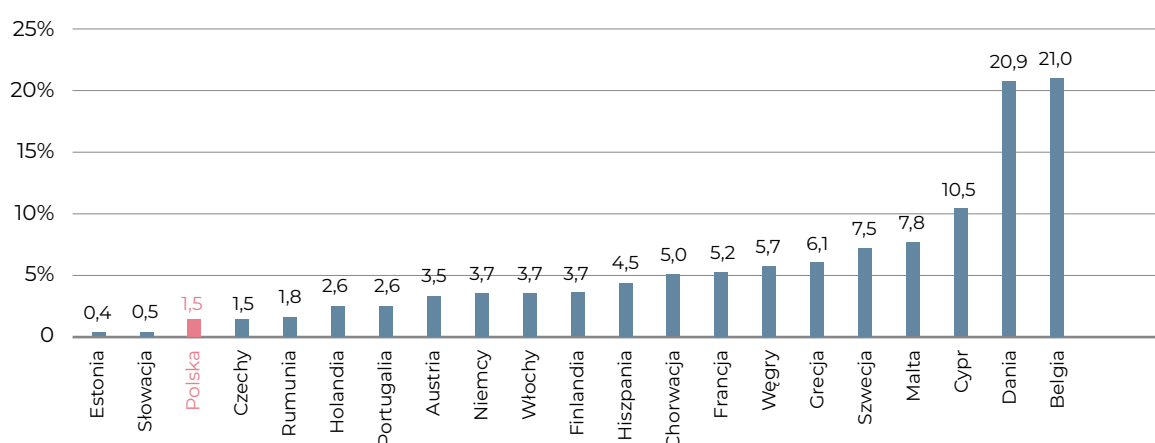
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZPPF.

3 Porównanie międzynarodowe

Przemysł farmaceutyczny w Polsce stanowi relatywnie niewielką, choć wysoce produktywną część sekcji przetwórstwa przemysłowego. Odpowiada on za jedynie 0,8% zatrudnienia ogółem w polskim przetwórstwie, choć w przeliczeniu na jedną pracującą osobę w 2022 r. wytwarzał aż 303,7 tys. zł wartości dodanej brutto, co stanowiło aż 145% przeciętnej wartości tego wskaźnika dla przetwórstwa przemysłowego. Biorąc pod uwagę tę miarę, bardziej produktywnie były jedynie dwa działy przetwórstwa – branża rafineryjna i producenci wyrobów tytoniowych.

W większości krajów Unii Europejskiej, przemysł farmaceutyczny nie jest dominującym segmentem przetwórstwa przemysłowego, mimo to stanowiąc jednak jego ważną część, odpowiadając za tworzenie przeciętnie 3-8% wartości dodanej ogółem w przetwórstwie. Na tym tle zdecydowanie odróżniają się Belgia i Dania, gdzie udział przemysłu farmaceutycznego w tworzeniu wartości dodanej ogółem w przetwórstwie przemysłowym sięga aż 21%, czyniąc go jedną z podstawowych gałęzi tamtejszych gospodarek. **Polska, gdzie przemysł farmaceutyczny tworzy 1,5% wartości dodanej w przetwórstwie, znajduje się natomiast w gronie krajów, gdzie rola tego działu jest stosunkowo mała.** Niższy udział branży w tworzeniu wartości dodanej odnotowują bowiem jedynie Słowacja i Estonia.

Ryc. 18. Udział w wartości dodanej ogółem w przetwórstwie przemysłowym (proc.).

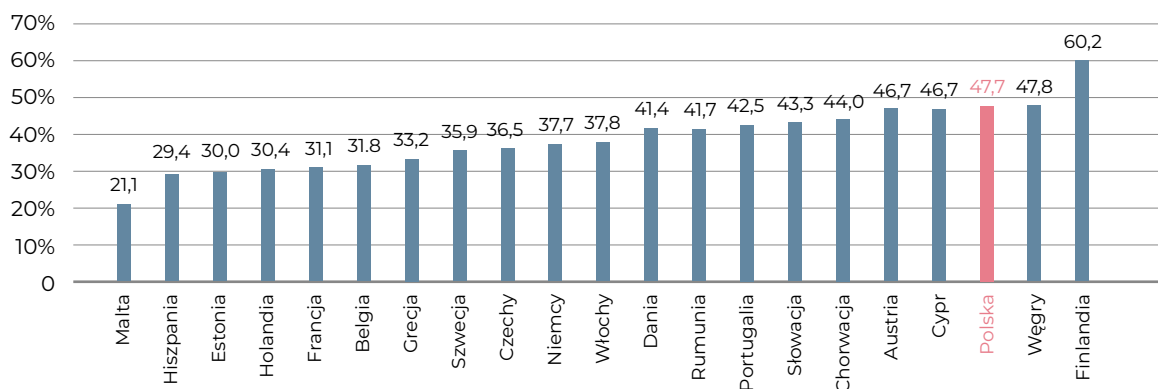


Źródło: Eurostat, *Enterprises by detailed NACE Rev.2 activity and special aggregates*

Miarą, która pozytywnie wyróżnia polski przemysł farmaceutyczny na tle większości Unii Europejskiej jest natomiast udział wartości dodanej w wartości produkcji

sprzedanej, sięgający w 2021 r. poziomu 47,7% – wyższy wynik odnotowano jedynie na Węgrzech i w Finlandii. Wysoka wartość tego wskaźnika jest pozytywnym sygnałem, świadczącym o zdolności sektora do innowacji, efektywności operacyjnej i silnej pozycji rynkowej. Dla porównania analogiczny wskaźnik w przypadku niemieckiego przemysłu farmaceutycznego wynosi 37,7%, zaś dla francuskiego – 31,1%.

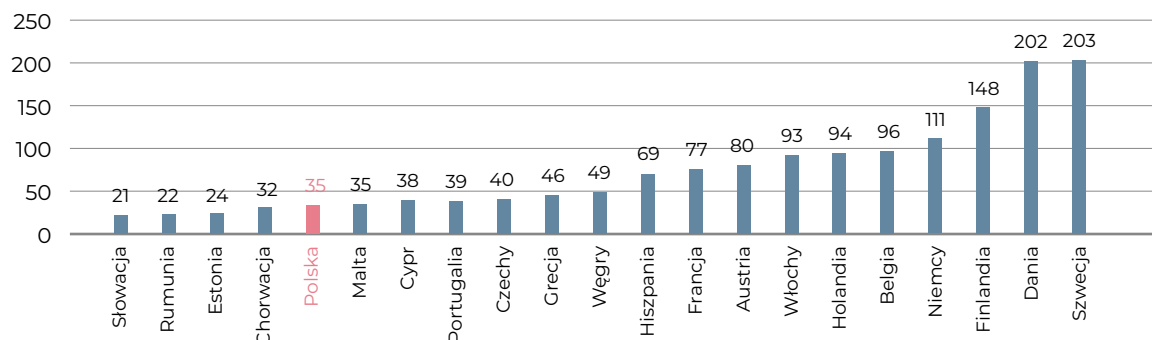
Ryc. 19. Udział w wartości dodanej w produkcji sprzedanej (proc.).



Źródło: Eurostat, Enterprises by detailed NACE Rev.2 activity and special aggregates

W ujęciu bezwzględny poziom produktywności przemysłu farmaceutycznego w Polsce, podobnie jak większości innych działów gospodarki, kształtuje się jednak na poziomie niższym niż w państwach zachodnioeuropejskich. Wartość dodana w przeliczeniu na jedną roboczogodzinę kształtowała się w 2021 r. na poziomie 35 euro, podczas gdy na Węgrzech wynosiła ok. 49 euro, zaś we Francji 77 euro. Niekwestionowanymi liderami produktywności w przemyśle farmaceutycznym są kraje skandynawskie, tj. Dania i Szwecja, gdzie wartość dodana przypadająca na jedną roboczogodzinę osiąga poziom ponad 200 euro.

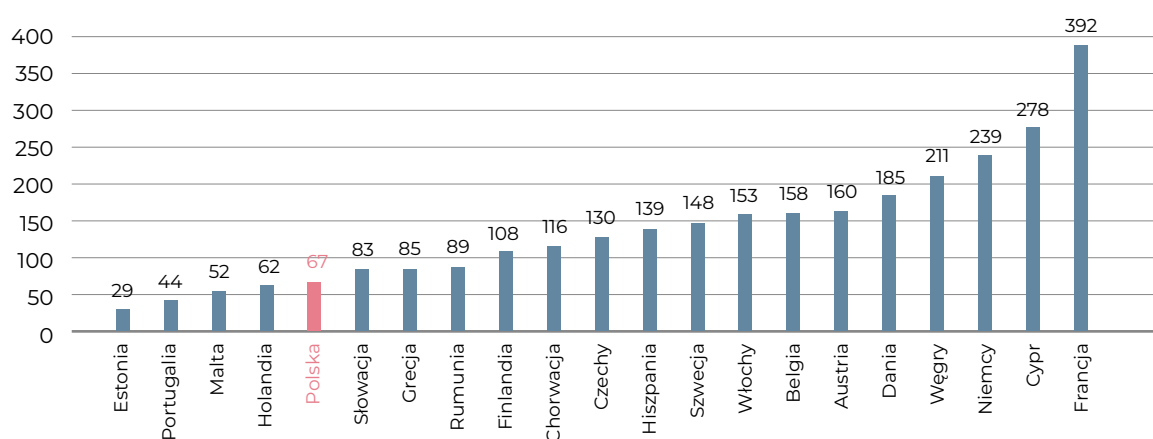
Ryc. 20. Wartość dodana w przeliczeniu na 1 godz. pracy (EUR).



Źródło: Eurostat, Enterprises by detailed NACE Rev.2 activity and special aggregates

Polski sektor farmaceutyczny jest w relatywnie mniejszym stopniu zdominowany przez większe przedsiębiorstwa, w porównaniu z pozostałymi państwami Unii Europejskiej. W przeliczeniu na jedną firmę, przypada bowiem w Polsce średnio 67 osób zatrudnionych w tej branży, podczas gdy np. w Czechach wskaźnik ten wynosi 130 osób, w Niemczech – 239 osób, zaś we Francji aż 392 osób, co oznacza, że nawet tzw. „statyczna firma” farmaceutyczna w tym kraju spełnia kryterium dużego przedsiębiorstwa.

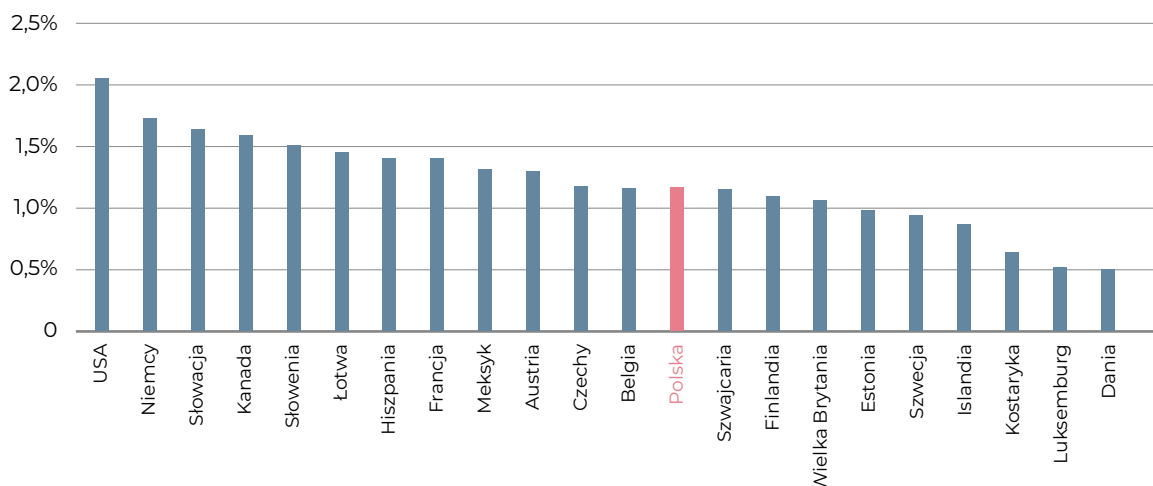
Ryc. 21. Liczba zatrudnionych na jedno przedsiębiorstwo.



Źródło: Eurostat, Enterprises by detailed NACE Rev.2 activity and special aggregates

Warto zwrócić uwagę na również na porównanie międzynarodowe samego rynku leków. Pokazuje on w jakich warunkach działa sektor farmaceutyczny na poszczególnych rynkach. Okazuje się, że **w puli krajów OECD raportujących dane o wydatkach na leki na 2021 r. w % PKB Polska znajdowała się w środku stawki, z łącznymi wydatkami prywatnymi i publicznymi na poziomie 1,2 % PKB.**

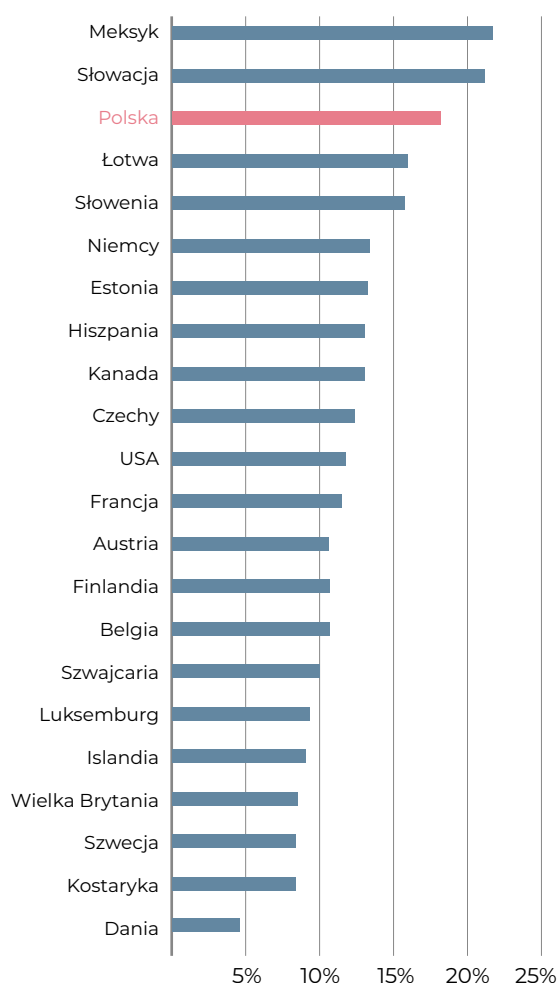
Ryc. 22. Wydatki na leki łącznie w % PKB w 2021 r.



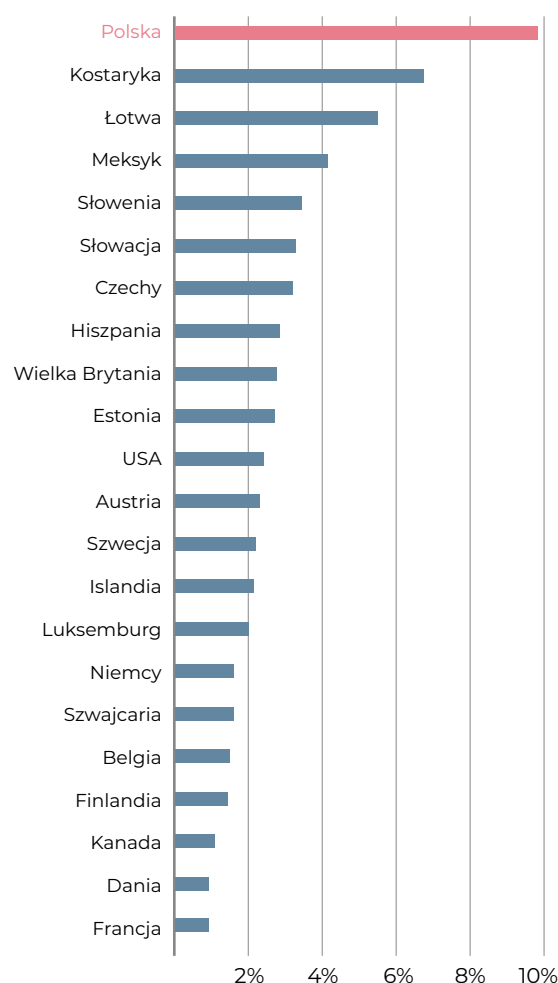
Źródło: dane OECD

Kiedy jednak spojrzymy na **udział wydatków na leki ze środków publicznych i prywatnych w łącznych wydatkach na zdrowie w poszczególnych krajach** obraz Polski wygląda zupełnie inaczej. Wskaźnik ten jest jednym z najwyższych w analizowanych krajach i w 2021 r. wyniósł 18,1%. Dodatkowo okazuje się, że wydatki na leki bez recepty są najwyższe spośród wszystkich analizowanych krajów i wynoszą aż 9,9% wydatków na zdrowie. Jest to wartość ponad trzykrotnie wyższa niż przeciętna dla wszystkich analizowanych krajów.

Ryc. 23. Wydatki na leki łącznie w wydatkach na zdrowie w 2021 r w proc.



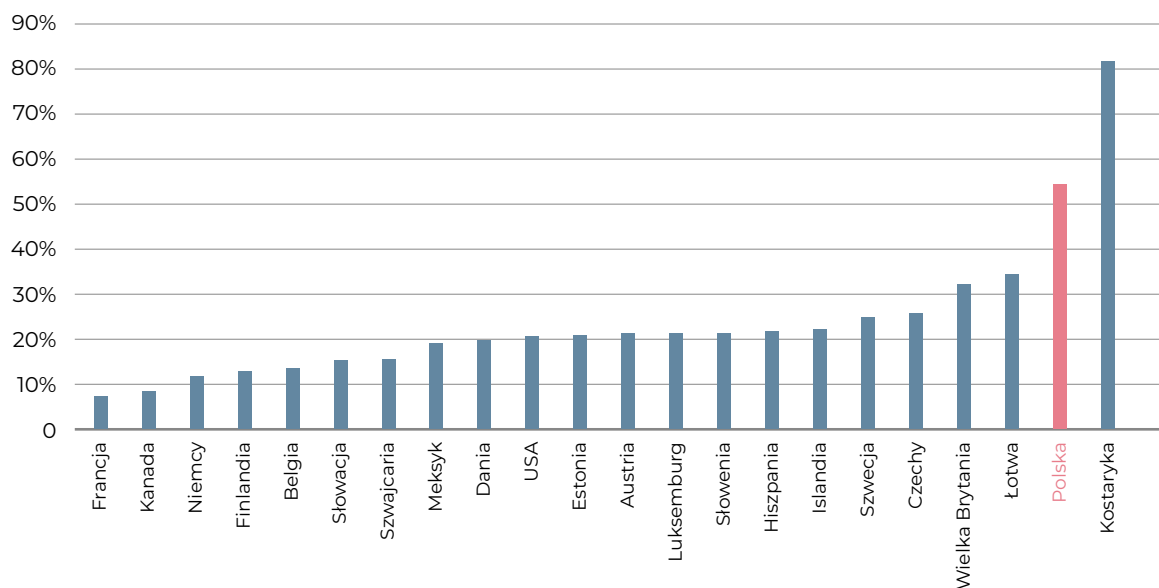
Ryc. 24. Wydatki na leki bez recepty w wydatkach na zdrowie w 2021 r. w proc.



Źródło: dane OECD.

Wysokie wydatki na leki bez recepty związane są z bardzo wysoką proporcją wydatków na ten rodzaj farmaceutyków w całości sprzedaży na rynku. Jak wspomniano w poprzednim rozdziale, **udział leków bez recepty w rynku w 2021 r. w wartościach pieniężnych wyniósł 54,8%, co plasowało Polskę na drugim miejscu wśród krajów OECD raportujących tego typu dane.**

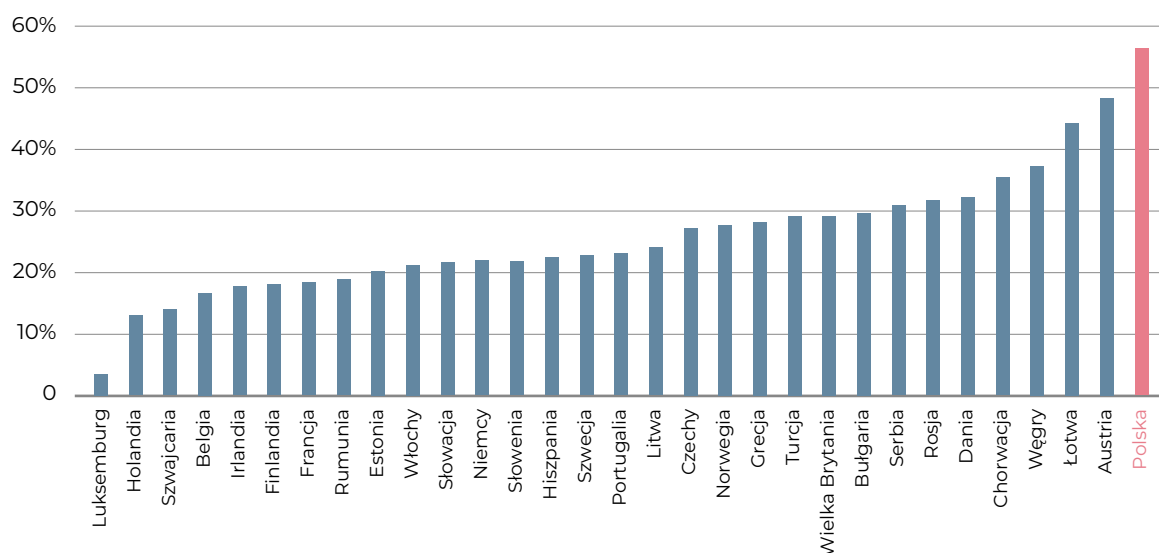
Ryc. 25. Udział leków bez recepty w wartości sprzedaży farmaceutyków w 2021 r. w proc.



Źródło: dane OECD.

Wyróżnikiem rynku polskiego jest również najwyższy wśród krajów europejskich udział leków generycznych i biopodobnych w wartości sprzedaży rynku farmaceutycznego. W 2021 r. wyniósł on aż 55,8%, przy średniej dla krajów europejskich wynoszących ok. 1/4.

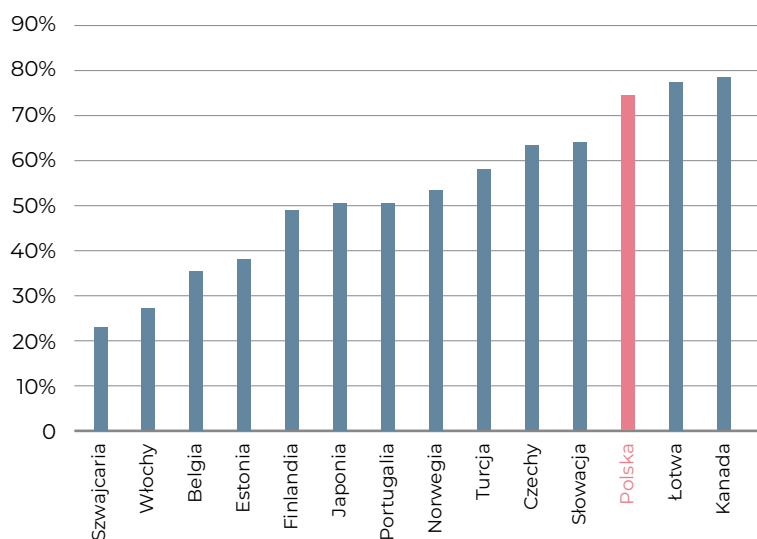
Ryc. 26. Udział leków generycznych i biopodobnych w wartości sprzedaży leków w 2021 r.



Źródło: EFPIA (2023): The Pharmaceutical Industry in Figures

Porównanie udziału generyków w łącznej ilości leków sprzedawanych na rynku wykazuje, że Polska znajduje się w gronie krajów OECD gdzie ilość sprzedawanych generyków jest największa i zdecydowanie przekracza 70%. Nieco większy udział raportują jedynie Łotwa i Kanada.

Ryc. 27. Udział leków generycznych w ilości sprzedaży leków w 2021 r.



Źródło: dane OECD, oszacowanie własne dla Polski na podstawie danych EFPIA i OECD.

4 Handel międzynarodowy wyrobami farmaceutycznymi

Polska jest silnie zależna od importu wyrobów farmaceutycznych dla zaspokojenia popytu na krajowym rynku. Na przestrzeni ostatnich dwóch dekad nastąpił jednak dynamiczny rozwój eksportu produktów farmaceutycznych z Polski, który jeszcze 20 lat temu odgrywał niewielkie znaczenie. W latach 2003-2022 nastąpił niemal 4-krotny nominalny wzrost wartości importu wyrobów farmaceutycznych wyrażonej w euro, przy jednoczesnym blisko 24-krotnym wzroście wartości eksportu w analogicznym okresie. W konsekwencji, o ile w 2003 r. wielkość deficytu handlowego w obrocie produktami przemysłu farmaceutycznego w relacji do wartości ich importu wynosił aż 91,1%, do 2022 r. ta relacja zmalała znacząco do 45,5%. Od 2020 r. wartość importu wyrobów farmaceutycznych do Polski kształtuje się w przedziale 7-8 mld euro rocznie.

Ryc. 28. Eksport, import i bilans Polski w zakresie międzynarodowej wymiany handlowej produktami przemysłu farmaceutycznego.



Źródło: Dane International Trade Centre.

Niemcy są najważniejszym partnerem handlowym Polski w obszarze obrotu produktami przemysłu farmaceutycznego, zarówno jako dostawca importowanych towarów, jak również jako odbiorca produktów sprzedawanych na eksport. Pod względem importu, drugim największym partnerem Polski są Stany Zjednoczone, co jest sytuacją relatywnie nową. O ile udział importu z USA jeszcze w 2019 r. wynosił zaledwie 3,3%, to w 2022 r. sięgał 13,8%. Biorąc pod uwagę, że gwałtowna zmiana wartości importu wyrobów farmaceutycznych z USA nastąpiła w 2020 r., może mieć ona związek w szczególności z dostawami szczepionek przeciw COVID-19. Kolejnym istotnym partnerem w obszarze importu jest Irlandia, która na przestrzeni ostatnich lat systematycznie poprawia i umacnia swoją pozycję na polskim rynku. Jedynie minimalnie słabszy wynik w zakresie importu do Polski osiągają Włochy, które po pogorszeniu wyników w poprzedniej dekadzie, ponownie umacniają swoją pozycję. Ważnym partnerem w obszarze importu pozostaje również Francja, której obecność na polskim rynku jednak od lat relatywnie słabnie. O ile jeszcze w 2003 r. udział importu z Francji wynosił 17,1% i był równy udziałowi importu z Niemiec, do 2022 r. jego wartość skurczyła się do 5,9%. Kolejnym przykładem kraju, który w znaczącym stopniu utracił swoją pozycję na polskim rynku jest Wielka Brytania, która jeszcze w 2010 r. mogła cieszyć się udziałem na poziomie 13,1% w imporcie, zaś obecnie spadła do 3,4%.

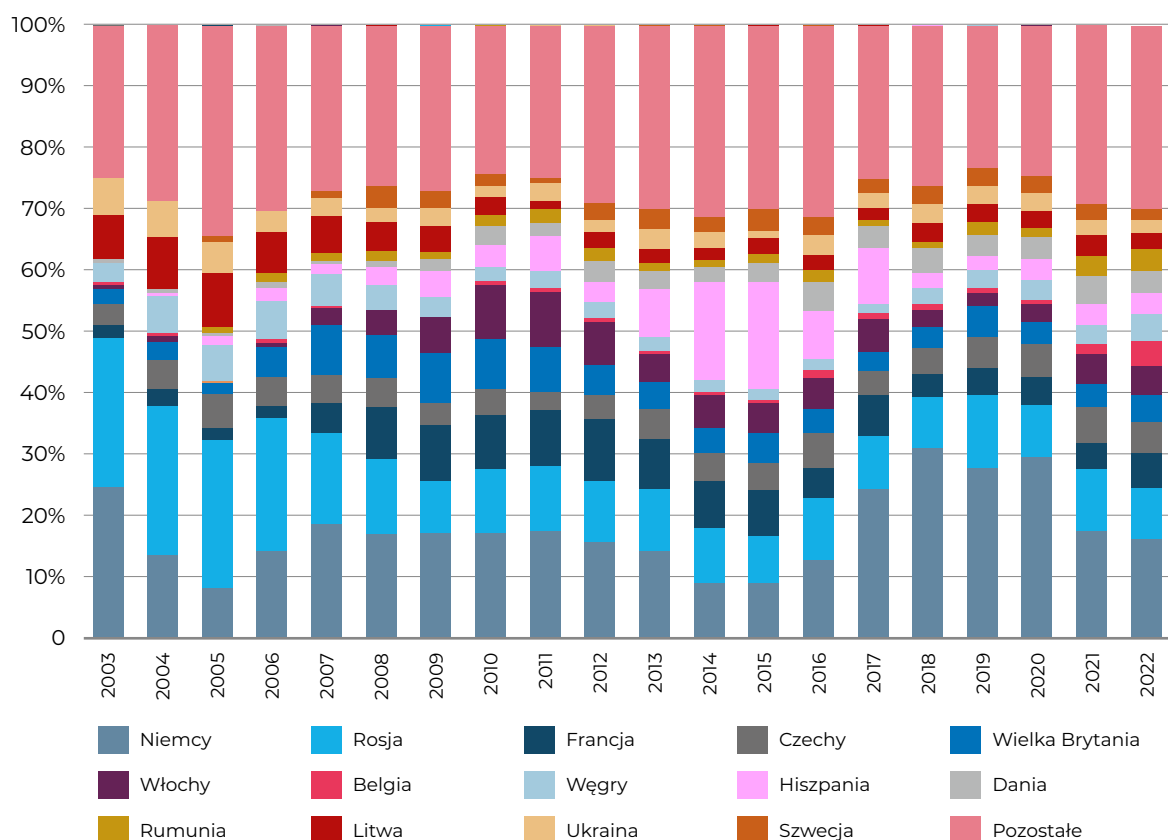
W zakresie eksportu, jeszcze w 2022 r. drugim największym partnerem po Niemczech pozostawała Rosja, z udziałem na poziomie 8%. Przed dwiema dekadami udział Rosji w eksporcie produktów farmaceutycznych wynosił aż 23,8%, jednak zmiany na rynku wywołane rosyjską agresją na Ukrainę oraz wynikającymi z niej sankcjami handlowymi wymuszają w kolejnych latach jeszcze gwałtowniejsze zmiany w obszarze poszukiwania alternatywnych odbiorców eksportowanych produktów. Trzecim w kolejności rynkiem eksportowym dla Polski jest Francja, z udziałem na poziomie 5,3%. W przeszłości pozycja polskich producentów na tym rynku była silniejsza, a udział tego kraju w eksporcie w 2012 r. osiągnął nawet 10%. Podobne zjawisko dotyczy również polskiego eksportu na rynek hiszpański i brytyjski. **Eksport polskich produktów farmaceutycznych charakteryzuje się względnie wysokim poziomem dywersyfikacji pod względem braku dominacji eksportu do pojedynczych krajów, choć ujęciu regionów geograficznych zdecydowanie dominuje Europa,** zaś rynki pozaeuropejskie pozostają w dalszym ciągu relatywnie niewielkim uzupełnieniem obrotów generowanych w UE.

Ryc. 29. Główni partnerzy handlowi Polski w międzynarodowej wymianie handlowej wyrobów farmaceutycznych (import i eksport).

Państwo	Wartość importu w 2022 r. (tys. EUR)	Udział	Państwo	Wartość eksportu w 2022 r. (tys. EUR)	Udział
Niemcy	1 530 135	19,0%	Niemcy	758 695	17,3%
USA	1 111 916	13,8%	Rosja	352 229	8,0%
Irlandia	510 202	6,3%	Francja	230 771	5,3%
Włochy	504 389	6,3%	Czechy	218 250	5,0%
Francja	473 556	5,9%	Wielka Brytania	216 725	4,9%
Węgry	364 664	4,5%	Włochy	193 541	4,4%
Szwajcaria	355 978	4,4%	Belgia	179 297	4,1%
Holandia	353 997	4,4%	Węgry	176 522	4,0%
Dania	308 478	3,8%	Hiszpania	173 564	4,0%
Wielka Brytania	275 727	3,4%	Dania	154 172	3,5%

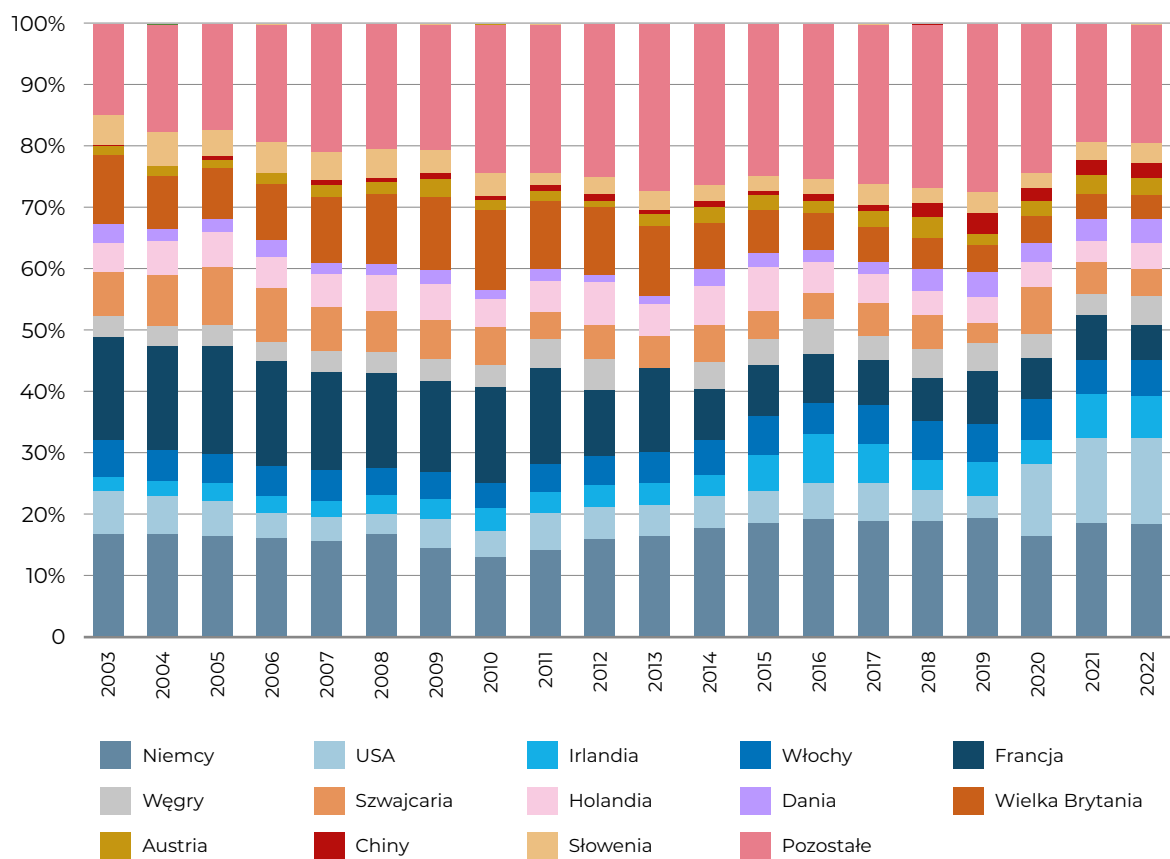
Źródło: International Trade Centre

Ryc. 30. Struktura eksportu wyrobami farmaceutycznymi.



Źródło: International Trade Centre

Ryc. 31. Struktura importu wyrobów farmaceutycznych.



Źródło: International Trade Centre

5 Wpływ sektora farmaceutycznego na gospodarkę

Sektor farmaceutyczny odgrywa szczególną rolę zarówno dla gospodarki, jak i dla społeczeństwa. Przemysł ten oddziałuje na społeczeństwo dzięki wspieraniu stanu zdrowia, co przekłada się na jakość życia i dobrobyt mieszkańców. Zdrowsze społeczeństwo ma wyższą satysfakcję z życia, ponosi niższe koszty chorób, co pozytywnie wpływa na wielkość siły roboczej. Ogólnie mówiąc podnoszona jest wartość kapitału ludzkiego a w konsekwencji rośnie produkt krajowy brutto, wielkość odprowadzanych podatków i składek, zaś wydatki na świadczenia społeczne ulegają obniżeniu. Z perspektywy ekonomicznej te oddziaływania zachodzą po stronie popytowej. Innymi słowy wpływają na gospodarkę poprzez zwiększanie ilości czynników produkcji, w tym wypadku kapitału ludzkiego.

Nie należy jednak zapominać o oddziaływaniu sektora farmaceutycznego poprzez stronę popytową gospodarki. Przez wydatki na surowce i materiały, usługi oraz pracę napędzana jest gospodarka. Również poprzez ten kanał dochodzi do wzrostu PKB, zatrudnienia oraz generowania danin publicznych.

W poniższej analizie skupiono się właśnie na stronie popytowej oddziaływania sektora farmaceutycznego na polską gospodarkę. Mowa tutaj konkretnie o trzech rodzajach wpływu, tj. o wpływie bezpośrednim, pośrednim i indukowanym. Pierwszy z nich określa w jakim stopniu wyizolowany sektor przyczynia się do tworzenia, w tym przypadku produktu krajowego brutto, zatrudnienia, podatków. Wpływ pośredni to efekt wkładu sektora wynikający z konieczności wytworzenia dóbr pośrednich, tj. surowców, materiałów, lecz także usług przez niego wykorzystywanych. Trzeci efekt, najtrudniejszy do uchwycenia, to wzrost aktywności gospodarczej innych podmiotów w następstwie zwiększonych dochodów tych podmiotów wynikających z działalności sektora.

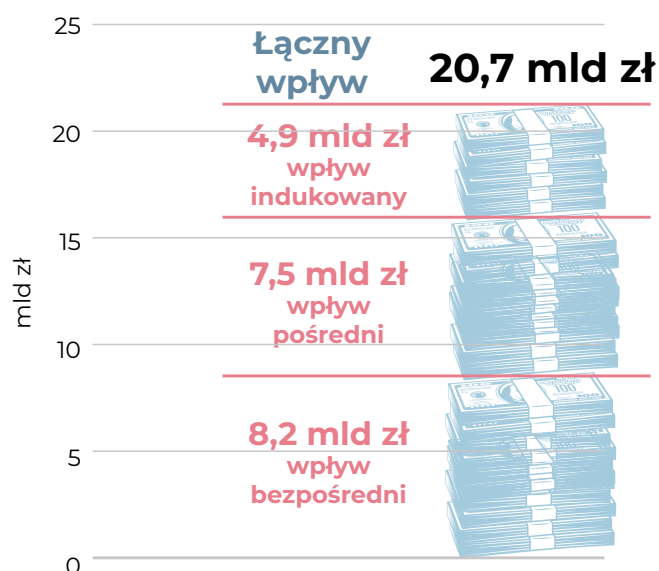
Do określenia tak zdefiniowanej roli odgrywanej przez przemysł farmaceutyczny w gospodarce wykorzystany został model przepływów międzygałęziowych (w literaturze nazywany również modelem Leontiefa lub modelem input-output) opisany w załączniku do poniższej analizy. Analizę przeprowadzono analogicznie do poprzednich wersji raportu, z pewnymi zmianami opisanymi w załączniku, wynikającymi przede wszystkim z dostępności danych i dążenia do zaprezentowania spójnych dla całej analizy wyników. Spójność ta objawia się przede wszystkim skupieniem na opisie sektora 21 wg PKD, a więc ogółu przedsiębiorstw zajmujących się produkcją farmaceutyczną, a nie na dziale 21 wg PKWU, która opisuje produk-

cję farmaceutyków a nie stricte sektor farmaceutyczny. Jest to podstawowa zmiana wobec poprzednich wersji raportu, co sprawia że bezpośrednie porównania z danymi z poprzednich wersji nie są rekomendowane.

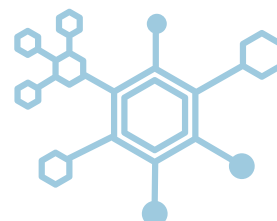
5.1. Wpływy sektora farmaceutycznego na PKB

Z dokonanych obliczeń wynika, że sektor farmaceutyczny ma znaczący udział w produkcji w Polsce. Dotyczy to zarówno oddziaływania bezpośredniego ale w również pośredniego i indukowanego. W 2022 r. łączny wpływ wyniósł 20,7 mld zł, co przekłada się na 0,67% PKB kraju.

Ryc. 32. Wpływ sektora farmaceutycznego na PKB Polski w 2022 r.



Należy zauważyć, że wpływ sektora był stosunkowo stały w całym badanym okresie lat 2019-2021. W tym czasie łączny wpływ sektora na PKB kształtował się w stosunkowo wąskim przedziale 0,73-0,74%. Taka stałość jest zadziwiająca, w szczególności biorąc pod uwagę szok społeczno-gospodarczy w postaci pandemii Covid-19, który w tym czasie miał miejsce. Patrząc na okres 2020-2022 r. widoczny jest trend spadkowy wkładu sektora farmaceutycznego do PKB Polski, który był najbardziej widoczny w 2022 r.



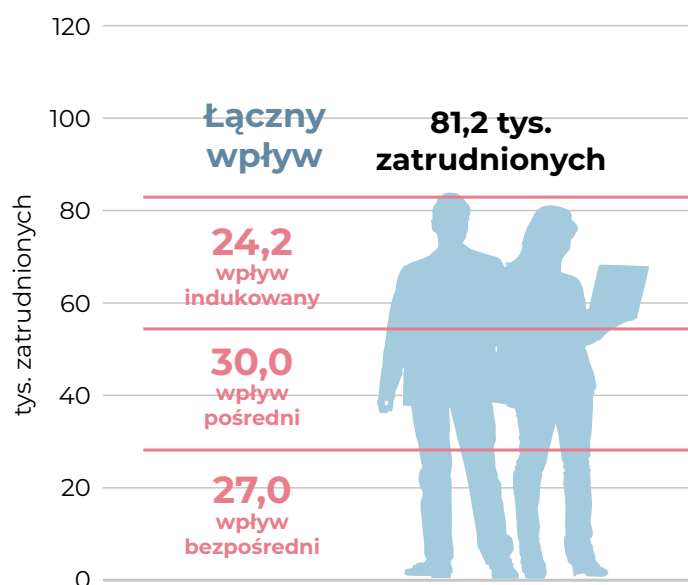
Ryc. 33. Wpływ sektora farmaceutycznego na PKB Polski w latach 2019-2022.

	2019	2020	2021	2022
Wpływ bezpośredni w mld zł	6,63	6,91	7,65	8,20
Wpływ bezpośredni w % PKB	0,29%	0,30%	0,29%	0,27%
Wpływ pośredni w mld zł	6,10	6,35	7,04	7,54
Wpływ pośredni w % PKB	0,27%	0,27%	0,27%	0,25%
Wpływ indukowany w mld zł	3,97	4,14	4,58	4,91
Wpływ indukowany w % PKB	0,17%	0,18%	0,17%	0,16%
Łączny wpływ na PKB w mld zł	16,70	17,40	19,27	20,66
Łączny wpływ na PKB w %PKB	0,73%	0,74%	0,73%	0,67%

5.2. Wpływy sektora farmaceutycznego na zatrudnienie

Łączny wpływ sektora farmaceutycznego na zatrudnienie w polskiej gospodarce w 2022 r. wyniósł 81,2 tysiąca etatów. Sektor bezpośrednio zatrudniał 27,0 tysięcy osób, natomiast wpływ pośredni i indukowany wyniósł łącznie 54,2 tys. zatrudnionych.

Ryc. 34. Wpływ sektora farmaceutycznego na zatrudnienie w Polsce w 2022 r.



Zatrudnienie sektora farmaceutycznego rosło nieznacznie w okresie 2019-2022 i na koniec tego okresu stanowiło ok. 0,47% łącznego zatrudnienia w polskiej gospodarce. Stosunkowo niewielki wzrost relacji łącznego wpływu sektora na zatrudnienie w stosunku do zatrudnienia w całej gospodarce nastąpił mimo wzrostu zatrudnienia w wartościach absolutnych z ok. 74 tysięcy do ponad 81 tysięcy zatrudnionych. Było to wynikiem zbliżonej dynamiki zatrudnienia w Polsce.

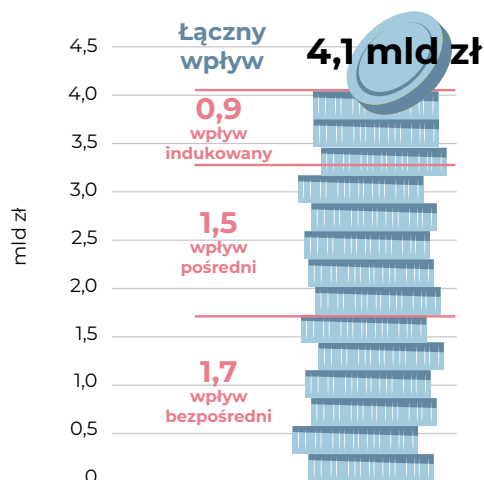
Ryc. 35. Wpływ sektora farmaceutycznego na zatrudnienie w gospodarce polskiej w latach 2019-2022.

	2019	2020	2021	2022
Zatrudnienie bezpośrednie w tys.	24,6	25,3	26,0	27,0
Zatrudnienie bezpośrednie w % łącznego zatrudnienia w gospodarce	0,15%	0,15%	0,15%	0,16%
Zatrudnienie pośrednie w tys.	27,3	28,1	28,9	30,0
Zatrudnienie pośrednie w % łącznego zatrudnienia w gospodarce	0,17%	0,17%	0,17%	0,17%
Zatrudnienie indukowane w tys.	22,0	22,7	23,3	24,2
Zatrudnienie indukowane w % łącznego zatrudnienia w gospodarce	0,13%	0,14%	0,14%	0,14%
Łączne zatrudnienie w tys.	74,0	76,1	78,2	81,2
Łączny zatrudnienie w % łącznego zatrudnienia w gospodarce	0,45%	0,46%	0,47%	0,47%

5.3. Wpływy sektora farmaceutycznego na finanse publiczne

Łączne wpływy do sektora publicznego w postaci podatków i składek zostały oszacowane na 2022 r. na 4,1 mld zł. Składają się na to bezpośrednie wpłaty podmiotów działających w branży farmaceutycznej a także podatki i składki płacone przez zatrudnionych w tym sektorze, które wyniosły łącznie 1,7 mld zł. Daniny płacone przez podmioty dostarczające sektorowi farmaceutycznemu surowców, produktów lub usług wyniosły ponad 1,5 mld zł. Wpłaty wynikające z dochodów indukowanych działalnością sektora farmaceutycznego wyniosły zaś ok. 0,9 mld zł.

Ryc. 36. Wpływ sektora farmaceutycznego na daniny publiczne w postaci podatków i składek w 2022 r.

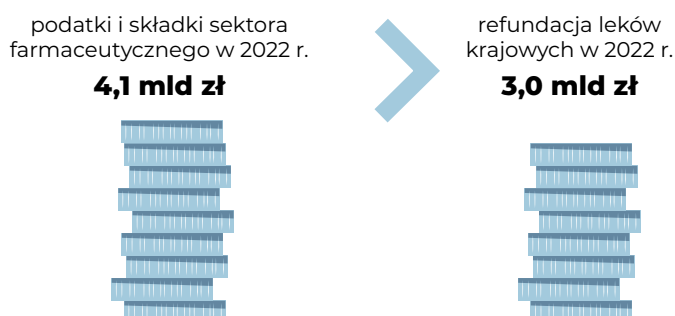


Podatki i opłaty odprowadzane bezpośrednio przez sektor farmaceutyczny a także w sposób pośredni i indukowany rosły w analizowanym okresie z ok. 1,3 mld zł do 1,7 mld zł w cenach bieżących. Oznacza to, że wzrost danin odprowadzanych do sektora publicznego był zbliżony do inflacji konsumenckiej i deflatora PKB. Innymi słowy znaczenie sektora dla finansów publicznych w analizowanym pozostało względnie stałe.

Ryc. 37. Wpływ sektora farmaceutycznego na daniny publiczne w postaci podatków i składek w gospodarce polskiej w latach 2019-2022.

	2019	2020	2021	2022
Wpływ bezpośredni w mld zł	1,3	1,4	1,6	1,7
Wpływ pośredni w mld zł	1,2	1,3	1,4	1,5
Wpływ indukowany w mld zł	0,7	0,8	0,8	0,9
Wpływ łączny w mld zł	3,2	3,4	3,8	4,1

Kwota podatków i składek odprowadzanych bezpośrednio, pośrednio lub indukowanych działalnością sektora farmaceutycznego jest wyższa od wydatków z budżetu państwa ponoszonych na finansowanie leków refundowanych, które są produkowane przez krajowych producentów leków. Oznacza to, że wpłaty sektora z produkcji krajowej wystarczają na pokrycie refundacji leków krajowych.



Załącznik – metodologia i źródła danych analizy wpływu sektora farmaceutycznego na gospodarkę polską

W powyższej analizie uwaga została skoncentrowana na wpływie sektora farmaceutycznego pojmowanego jako dział 21 Polskiej Klasyfikacji Działalności. Do wyliczeń wpływu pośredniego i indukowanego zastosowano tzw. mnożniki Leontiefa wyliczone na podstawie Bilansu przepływów międzygałęziowych w bieżących cenach bazowych w 2020 r. opracowanym przez GUS. Do oceny efektu indukowanego zostały wykorzystane dane nt. spożycia w sektorze gospodarstw domowych również pochodzące z publikacji *Bilans przepływów międzygałęziowych w bieżących cenach bazowych w 2020 r.* Należy zwrócić uwagę, że chociaż dane nt. przepływów międzygałęziowych pochodzą z 2020 r. są to najświeższe informacje opublikowane w 2024 r.

Branie pod uwagę działu 21, a nie produktów sekcji 21 Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług oznacza, że w całym raporcie uzyskano spójne dane opisujące sektor farmaceutyczny, a nie produkcję farmaceutyczną. Z drugiej strony takie podejście oznacza, że nałożenie wyżej wspomnianych mnożników oznacza nieco mniej dokładne przybliżenie wpływu sektora farmaceutycznego na gospodarkę niż w poprzednich wersjach raportu. Jednak biorąc pod uwagę fakt, że wyliczenia wpływu pośredniego, a w szczególności indukowanego są obarczone wysoką niepewnością, zdecydowano się na ten krok aby uzyskać spójny obraz sektora. Nawet jeżeli niepewność co do oszacowań byłaby nieco wyższa.

Oszacowanie wpłat sektora ze składek i podatków oparto na proporcji funduszu płac sektora farmaceutycznego do funduszu płac w całej gospodarce dla podatków dochodowych oraz składek, oraz wartości dodanej dla podatków pośrednich. W pierwszym przypadku zastosowano mnożniki dochodów osób pracujących, w drugim mnożniki wartości dodanej.

Źródła

- DELab UW, PZPPF (2015): *Makroekonomiczne aspekty znaczenia sektora farmaceutycznego dla polskiej gospodarki*. Raport przygotowany na zlecenie Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego.
- EFPIA (2023): *The Pharmaceutical Industry in Figures. Key Data 2023*.
- Eurostat, Enterprises by detailed NACE Rev.2 activity and special aggregates: data.europa.eu
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>
- Główny Urząd Statystyczny (2023): *Rachunek podaży i wykorzystania wyrobów i usług w 2019 roku*.
- Główny Urząd Statystyczny (2017-2024): *Roczniki Statystyczne Przemysłu 2016–2024*.
- Główny Urząd Statystyczny (2022): *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2019–2021*.
- Główny Urząd Statystyczny (2023): *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2020–2022*.
- Główny Urząd Statystyczny (2024): *Bilans przepływów międzygałęziowych w bieżących cenach bazowych w 2020 roku*.
- INTERNATIONAL TRADE CENTRE; TRADE MAP: <https://www.trademap.org/>
- Młynarek M. (2019): *Zjawiska patologiczne na rynku farmaceutycznym*. Instytut Wymiaru Spawiedliwości.
- OECD, Pharmaceutical market - full dataset: stats.oecd.org
- Przybylinski M., Swieczewska I., Trebska J., Gorzałczyński A., (2020): *Makroekonomiczny wpływ sektora farmaceutycznego na polską gospodarkę*. Raport przygotowany na zlecenie Polskiego Związku Pracodawców Przemysłu Farmaceutycznego.

